

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Tlumočnické strategie v Evropském parlamentu
Role mluvního tempa
(Diplomová práce)

2016

Anh Ngoc Bui

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Tlumočnické strategie v Evropském parlamentu
Role mluvního tempa
(Diplomová práce)

Autor: **Anh Ngoc Bui**

Studijní obor: **Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad**

Vedoucí práce: **PhDr. Dominika Winterová**

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne 22. srpna 2016

.....
Anh Ngoc Bui

Chtěla bych poděkovat PhDr. Winterové za odborné vedení a cenné rady při psaní této diplomové práce.

ANOTACE

Autor: Anh Ngoc Bui

Katedra: Katedra anglistiky a amerikanistiky, FF UPOL

Název česky: Tlumočnické strategie v Evropském parlamentu (Role mluvního tempa)

Název anglicky: Interpreting Strategies in the European Parliament (The Role of Speech Rate)

Vedoucí práce: PhDr. Dominika Winterová

Počet stran: 94

Počet znaků: 114 599

Tato diplomová práce se zabývá tlumočnickými strategiemi, které užívají tlumočníci Evropského parlamentu v reakci na rychlost mluvního tempa řečníka. Práce je rozdělená na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je nastíněna problematika tlumočnických strategií a mluvního tempa. Pozornost je věnována také otázce tlumočnických služeb v kontextu Evropské unie. Praktická část práce se věnuje analýze korpusu sestaveného z projevů na plenárním zasedání Evropského parlamentu.

Klíčová slova: tlumočnické strategie, tempo řeči, Evropský parlament, simultánní tlumočení, politický projev

ABSTRACT

This diploma thesis focuses on the interpreting strategies applied by the European Parliament's interpreters as a response to the speaker's speech rate. The diploma thesis comprises of two parts: theoretical and practical. The theoretical part introduces the issue of interpreting strategies and speech rate. Attention is also paid to the interpreting services in the context of the European Union. The practical part of the thesis focuses on the analysis of the corpus which consists of the speeches from the European Parliament's plenary session.

Key words: interpreting strategies, speech rate, European parliament, simultaneous interpreting, political speech

SEZNAM ZKRATEK

SI = Simultánní tlumočení

KT = Konsekutivní tlumočení

EP = Evropský parlament

CJ = Cílový jazyk

VJ = Výchozí jazyk

CT = Cílový text

VT = Výchozí text

OT = Optimální mluvní tempo

RT = Rychlé mluvní tempo

WPW = slova za minutu

Obsah

ÚVOD.....	8
1 TLUMOČNICKÉ STRATEGIE	10
1.1. Definice.....	10
1.2. Význam tlumočnických strategií	11
1.3. Přístupy k tlumočnickým strategiím	12
1.4. Strategie pro účely tohoto výzkumu	21
2 MLUVNÍ TEMPO.....	30
2.1. Definice.....	30
2.2. Typy mluvního tempa	30
2.3. Mluvní tempo v SI	32
2.4. Tlumočnické strategie jako řešení	33
2.4.1. Výzkum tlumočnických strategií v souvislosti s mluvním tempem.....	34
2.5. Role řečníka	37
2.6. Výpočet rychlosti mluvního tempa.....	38
3 TLUMOČENÍ V EVROPSKÉ UNII.....	39
3.1. Politický diskurs	39
3.1.1. Politický diskurs v EP	39
3.2. Tlumočení v Evropské unii.....	41
3.2.1. Plenární zasedání EP	43
4 EMPIRICKÝ VÝZKUM.....	44
4.1. Korpus.....	44
4.2. Analýza	45
4.3. Výsledky analýzy.....	50
4.4. ZÁVĚR	70
4.5. DISKUZE	73
SHRnutí.....	74
RESUMÉ.....	76
PŘÍLOHY	78
BIBLIOGRAFIE	84

ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá tlumočnickými strategiemi, které volí čeští tlumočníci v Evropském parlamentu během simultánního tlumočení. Cílem výzkumu je zjistit, jak teorie tlumočnických strategií koresponduje s praxí, tedy zjistit, které strategie tlumočníci EP volí nejčastěji v závislosti na mluvním tempu¹ řečníka a zda mluvní tempo hraje při výběru strategie zásadní roli. Mluvní tempo řečníka bývá často považováno za jedno z úskalí tlumočení (Gerver 1969, Gile 1995, Vuorikoski 2004) a výzkumem vlivu tempa řeči na tlumočnickův výkon se již zabývala řada autorů (Darò 1994, Galli 1990, Gerver 1976, Pio 2003). Problematika tlumočnických strategií v souvislosti s mluvním tempem řečníka je rovněž častým předmětem výzkumů (Gerver 1969, Barik 1971, Galli 1990, Kalina 1998, Jones 2002, Gumul a Łyda 2007, Gile 2009). Tato práce si klade za cíl porovnat, jak dochází v praxi k aplikaci strategií, které jsou doporučované pro konferenční tlumočení a pro RT projevy.

Teoretická část této práce představuje úvod do problematiky tlumočnických strategií, mluvního tempa a tlumočení v kontextu EU. Praktická část se zaměřuje na analýzu korpusu projevů z EP za účelem identifikace tlumočnických strategií.

První kapitola je věnována tlumočnickým strategiím. Jejím cílem je představit stručný přehled existujících přístupů k této problematice a zvolit klasifikaci, podle které bude probíhat analýza dat v praktické části této práce.

Druhá kapitola se zabývá klasifikací mluvního tempa, hledáním optimálního mluvního tempa pro tlumočení a dosavadními výzkumy vlivu tempa na volbu tlumočnických strategií.

Třetí kapitola se zaměřuje na tlumočení v prostředí institucí EU a zahrnuje také podkapitolu, která se věnuje politickému diskursu. Ta je zde zařazena, protože data v empirickém výzkumu pocházejí z EP, a proto bylo vhodné nastínit i kontext výzkumu.

Praktická část práce se věnuje vytvoření a analýze korpusu projevů z EP pro účely tohoto výzkumu. Jedná se o bilingvní korpus, který sestává z přepisů autentických projevů

¹ Mluvní tempo je definováno jako „počet jednotek přirozeného českého jazyka (obvykle slov nebo slabik) pronesených za určitou časovou jednotku (obvykle za minutu nebo za sekundu).“ (Bartošek 2005: 15)

v angličtině a jejich přetlumočené verze v češtině. Analýza dat získaných z korpusu má za cíl identifikovat nejčastěji aplikované strategie a porovnat, zda existuje souvislost mezi rychlostí mluvního tempa řečníka a aplikovanými tlumočnickými strategiemi. Byla zvolena klasifikace tlumočnických strategií podle Rodericka Jonese (1998), který svou klasifikaci založil na zkušenostech z EU, kde působil jako tlumočnick. Tato klasifikace je rozšířena o teorii vynechávek, přidávání, substitucí a chyb Henriho Barika (1971), která umožňuje podrobnější analýzu strategií, které se podle mnohých autorů vyskytují v souvislosti RT projevy (Galli 1990, Li 2010, Pio 2003).

Výzkumné otázky

Jaké jsou nejčastěji užívané strategie?

Analýza dat by měla poskytnout přehled tlumočnických strategií, které tlumočníci v EP volí. Výsledky poslouží pro ověření, jak teorie tlumočnických strategií koresponduje s praxí.

Liší se strategie aplikované během RT a OT?

Jsou některé strategie aplikované častěji během RT než OT? Je tento rozdíl výrazný?

Je vynechávka nejfrekventovaněji užívanou tlumočnickou strategií?

Předchozí výzkumy často zmiňují, že tlumočníci mají tendenci aplikovat strategii vynechávek, hovoří-li řečník příliš rychle (Gerver 1969, Barik 1971, Gumul a Łyda 2007, Kalina 1998, Galli 1990, Gile 2009). Tento experiment má ověřit, zda je vynechávka nejfrekventovaněji aplikovanou strategií a na základě zvolené klasifikace vynechávek (Barik 1971) identifikovat, jaký typ vynechávek se vyskytuje nejčastěji.

1 TLUMOČNICKÉ STRATEGIE

1.1. Definice

Tlumočnické strategie se potýkají s problémem nejednotnosti terminologie. Ta je dána skutečností, že tlumočnickými strategiemi se zabývalo mnoho autorů, a proto se nezdá setkáváme s faktem, že jedna strategie může být označována několika různými názvy. Neexistuje ani naprostá shoda, co se týče samotného termínu *strategie*, ačkoliv většina autorů se přiklání k označení *strategie*, např. Gile (2009, s. 201) hovoří o *taktikách*. Nicméně Gambier (2010, s. 412) tvrdí, že strategie jsou plánované, explicitní postupy, které mají určitý cíl, na rozdíl od taktik, které považuje za sled lokálně implementovaných kroků. Použití taktik podle něj umožňuje docílit strategie. V této práci se přikloníme k pojmu *strategie*, protože bývá v literatuře užíván častěji.

Strategie slouží pro pochopení tlumočení jako procesu, ale také pro pochopení vztahů mezi diskursem VT a diskursem CT či k identifikaci možných úskalí tlumočení. Analýza strategií použitých k dosažení určitého komunikativního cíle je zároveň analýzou tlumočení. Analýzou strategií dokážeme zjistit, jaká rozhodnutí v dané situaci tlumočnick učinil, aby dosáhl komunikativního cíle (Riccardi 2005, s. 753). Tlumočnické strategie jsou procesy, které se zaměřují na dosažení určitého cíle nebo řešení určitého problému (Liountou 1996, s. 38, Kalina 1998). Na základě charakteru daného cíle je zapotřebí vynaložit určité úsilí na zpracování informace. Strategie mohou být součástí procesu tlumočení od samotného začátku, a to ještě předtím, než začne řečník vůbec mluvit. V tomto případě se jedná o strategie, které souvisí s přípravou na tlumočení, např. vyhledání terminologie, paralelní texty, seznámení se s technickým zázemím atd.

Aplikace strategie je podle některých autorů vždy úmyslná a zaměřená na řešení problému (Kalina 1998), jiní autoři jsou názoru, že užití strategie je automatizovaná činnost (Kalina 1992, s. 253). Střední cestou se vydávají autoři, kteří prosazují myšlenku, že užití strategií probíhá úmyslně i automatizovaně (Riccardi 2005) v závislosti na různých faktorech, např. znalost tématu, diskursu, znalost strategií samotných atd. Osvojení si vhodných tlumočnických strategií a jejich případná automatizace může snížit kognitivní zátěž kladenou na tlumočnicka (Bartłomiejczyk 2006, s. 151). Výzkumy potvrzují, že profesionální tlumočnicki na rozdíl od studentů tlumočnickví umí lépe aplikovat strategie, a proto dosahují lepších výkonů (Kalina 1994b, s. 229, Sunnari 1995, s. 118). Z toho

vyplývá, že znalost adekvátních tlumočnických strategií je nezbytná součástí studia pro budoucí tlumočnické (Riccardi 2000, s. 7).

Zájem o problematiku tlumočnických strategií registrujeme od 60. let 20. století. Mezi průkopníky v této oblasti patřili Oléron a Nanpon (1964), podle nichž je tlumočnická součástí komplexní situace, kterou se snaží řešit za pomoci strategií. Uskutečňují se první experimenty, které se zaměřují např. na časový posuv nebo vynechávky (Gerver 1969).

V 70. letech na ně navazují další autoři, např. Barik (1971), Goldman-Eisler (1972) a Wilss (1978). Výzkum pokračuje v 80. letech (Stenzl 1983), v 90. letech (Gile 1995, Kohn a Kalina 1996, Kalina 1998), z aktuálnějších výzkumů můžeme zmínit práci Donato (2003), Riccardi (2005), Liontou (2012), Odhiambo aj. (2013) nebo Kader a Seubert (2014). Tlumočnické strategie jsou nepochybně aktuálním tématem, kterému se věnují mnozí autoři.

1.2. Význam tlumočnických strategií

Tlumočnický výkon své profese čelí situacím, které můžeme označit za překážky na cestě k produkci adekvátního CT. Problémy při zpracování VT jsou různého charakteru. Jsou zde problémy spojené s kognitivní stránkou (např. *limitace časem, rozdvojená pozornost*), do další kategorie patří problémy spojené s jazykovou kombinací, které vycházejí ze systémových rozdílů mezi jazyky (Setton 1999, Gile 2009, Li 2010), i samotného řečníka lze považovat za důležitý faktor, který ovlivňuje zpracování VT.

Mezi tato úskalí SI patří jevy, které negativně ovlivňují výkon krátkodobé paměti, např. *neznámé téma, jména, číselné údaje, výčty a hutnost projevu*. Obsahuje-li řečníkův projev velké množství informací v krátkém časovém úseku, hrozí, že dojde ke snížení výkonu tlumočnicka a přetížení jeho krátkodobé paměti. Hutnost projevu může být spojována s *vysokým mluvním tempem řečníka*, které také zatěžuje krátkodobou paměť. Na zvyšování nároků na procesní kapacitu tlumočnicka se mohou podílet i externí vlivy, mezi které můžeme zařadit *kvalitu zvuku ve sluchátkách, řečníkův přízvuk, nedostatečné pracovní podmínky* atd. Přesáhne-li množství informací v krátkodobé paměti zvládnutelný limit, dojde k *přesycení*. Takové případy nastávají, když jsou VJ a CJ velmi odlišné, zejména z hlediska syntaktické struktury, a tlumočnický se rozhodne mít od řečníka delší časový odstup, aby mohl získat dostatečné množství informací na vytvoření smysluplné výpovědi v CJ. Nezládne-li tlumočnický zpracovat jeden segment, může tento fakt ovlivnit schopnost

zpracovat následující segmenty (Riccardi 1998, s. 173, Setton 1999, s. 35, Černov 2004, s. 11, Gile 2009, s. 192-201).

Tlumočník je při řešení výše uvedených problémů limitován svou dostupnou procesní kapacitou, kterou musí podle modelu úsilí rozdělit mezi úsilí poslechu a analýzy, úsilí produkce textu a úsilí krátkodobé paměti. Výkon tlumočnicka a kvalita jeho CT je závislá na procesní kapacitě, kterou se rozumí kapacita nutná pro zpracování informace (Gile 2009: 169-172, Kohn a Kalina 1996, s. 130-131). V takové situaci je řešením aplikace vhodných tlumočnických strategií, aby tlumočník dosáhl komunikativního cíle (Kalina 2000, s. 7).

MINIMAX

Implementace metody minimum úsilí a maximum účinku v případě tlumočnických strategií nemusí být vždy v souladu s požadavkem na věrnost převodu VT do CT, avšak na druhou stranu tlumočník vynaloží minimum procesní kapacity, zbaví se kognitivní zátěže a dosáhne maximálního účinku a komunikativního cíle (Kohn a Kalina 1996, s. 130-131, Gile 2009, s. 201).

1.3. Přístupy k tlumočnickým strategiím

Úkolem tlumočnicka je předat význam sdělení z VJ posluchačům CJ. Aby svého cíle dosáhl, může využít různé způsoby, tedy strategie, které mohou modifikovat VT, ale pouze za předpokladu, že do CJ převede po obsahové stránce to, co měl řečník v úmyslu sdělit (Jones 2002, s. 3).

Během procesu tlumočení lze aplikovat v jeden okamžik vícero strategií, např. segmentace (rozdělení dlouhého úseku VT na kratší) je nezřídka spojována s anticipací nebo prodlužováním časového odstavu mezi tlumočnickem a řečníkem (Kohn a Kalina 1996, s. 130, Pöhhacker 1994, s. 133).

Nadměrné užívání určitých strategií však může vést ke ztrátě informací, důvěryhodnosti nebo procesní kapacity, např. nadužívání vynechávek vede ke ztrátě informací a časté zpětné opravy podkopávají důvěryhodnost tlumočnicka.

Existuje celá řada přístupů ke strategiím, od obecných rozdělení až po detailní popis a aplikaci individuálních strategií. V tabulce č. 1 (viz přílohy) naleznete stručný přehled různých tlumočnických strategií včetně autorů, kteří se jimi zabývali. Vzhledem k velkému množství výzkumů a autorů nebylo možné vytvořit kompletní přehled, ve kterém by byli

uvedení všichni autoři a všechny strategie, i přesto z dat dostupných z uvedeného přehledu můžeme vyčíst, že existují rozmanité názvy pro strategie a nezdá se, že by více strategií (názvů strategií) sdílí podobnou funkci. Není totiž jednoduché určit přesnou hranici mezi jednotlivými strategiemi (Pöchhacker 2004, s. 132).

Nejednotnost terminologie je z tabulky č. 1 evidentní. Na základě uvedených definic by bylo možné některé strategie zařadit do jednotlivých skupin na základě podobnosti. Mezi strategie, které se vyznačují přidáním materiálu do CT, bychom mohli zařadit např. *addition, elaboration, expansion* nebo *řečovou dekompresi*. Do skupiny strategií, které se vyznačují vynecháním materiálu VT, bychom mohli zařadit *omission, deletion, economy of expression, filtering, selection, princip ekonomie* či *text compression*. V mnohých případech více termíny označuje ten samý jev.

Většina výzkumů se zaměřuje na strategie užívané v SI. Zkoumá se buď jedna konkrétní strategie, např. *anticipace* (Lederer 1978, Černov 1994, 2004, Van Besien 1999) a *časový posuv* (Oléron a Nanpon 1965, Gerver 1969) nebo se vytvářejí klasifikace strategií na základě různých kritérií, např. *jazyková kombinace* (De Feo 1993, Donato 2003, Bartłomiejczyk 2006), orientace na *produkt nebo proces* (Pöchhacker 2004, Riccardi 2005) či *druh tlumočení* (Kalina 1994a, Gumul a Łyda 2007).

K problematice tlumočnických strategií lze přistupovat různě. Některé známé přístupy uvádíme níže:

1) Individuální strategie nebo obecná klasifikace

Někteří autoři se ve svém výzkumu zaměřují na jednu konkrétní strategii a možnosti její aplikace, např. *anticipace* (Lederer 1978, Černov 1994, Van Besien 1999), *vynechávání* (Barik 1971), nebo *ear-voice-span* (Oléron a Nanpon 1964, Goldman-Eisler 1972). Jejich výzkumy představují detailní analýzu daných strategií, včetně výhod a nevýhod jejich aplikace.

Obecné klasifikace se snaží představit ucelený koncept strategií a zpravidla obsahují větší počet strategií, které mohou být následně rozdělené do podkategorií (Kirchhoff 1976, Kohn a Kalina 1996, Kalina 1998). Tento přístup nám poskytuje možnost zaměřit se na různé oblasti (např. porozumění, produkce atd.), kde lze aplikovat tlumočnické strategie. Např. Kalina (1998, s. 115-121) ve své klasifikaci tlumočnických strategií rozlišuje mezi 2 základními skupinami strategií. První skupina představuje strategie užívané pro zlepšení porozumění, zatímco druhá skupina představuje strategie zaměřené na produkci sdělení v CJ. Druhou skupinu dále rozděluje na strategie zaměřené na VT, strategie zaměřené na CT, strategie pro krizové situace, opravné strategie a globální strategie. Její klasifikace zahrnuje různé fáze tlumočení i různé situace, kdy by tlumočnick mohl aplikovat určitou strategii.

2) Role proměnné

Někteří autoři zkoumali strategie užívané v souvislosti s různými proměnnými, např. kulturní specifika (Pöchhacker 2007, Kohn a Kalina 1996) řešení extrémních podmínek projevu (Meuleman a Van Besien 2009), typ textu (Galli 1990, Šípalová 2001) nebo jazyková specifika (Riccardi 1995, Donato 2003). Na základě experimentů autoři vyvozují vztahy mezi různými proměnnými a aplikací vhodných strategií. Výsledky jejich výzkumů mohou sloužit jako užitečné doporučení pro tlumočnický, kteří pak budou vědět, kdy je aplikace dané strategie vhodnější, anebo jakou strategii zvolit pro řešení konkrétního problému během tlumočení.

3) Subjekty

Častými účastníky experimentů, které se týkají tlumočnických strategií, jsou profesionální tlumočníci a studenti. Srovnávání těchto dvou skupin může být z didaktického hlediska velmi přínosné. Budoucí tlumočníci si tak uvědomí, jaký přístup, respektive strategie, používá profesionál, a zda tím dosahuje adekvátnějšího převodu VT než student.

Někteří autoři se zabývali otázkou, zda profesionální tlumočníci užívají jiné strategie než studenti tlumočnictví (Kalina 1998, Donato 2003, Bartłomiejczyk 2006, Liontou 2011). Mezi strategie, které frekventovaně užívají profesionální tlumočníci, se řadí *komprese*, *kondenzace*, *filtrování redundantního materiálu* a *vynechávka*. Studenti tlumočnictví si podle výzkumů tyto strategie neosvojili natolik, aby jejich projev v CJ byl na adekvátní úrovni (Sunnari 1995, s. 118, Černov 2004, s. 113, Kalina 1998, s. 193, Pio 2003, s. 92-93), což se projevuje např. jako tendence k častějšímu užívání *vynechávek* a *opakování* (Pio 2003, s. 92-97). Podle Fabbra a Gran (1997, s. 24) mají studenti tlumočnictví větší tendenci držet se originálu a jeho formy. Profesionální tlumočníci se dokážou oprostít od formy VT a soustředí svoji pozornost na smysl, tedy význam sdělení. Pio (2003, s. 93) konstatuje, že zkušenosti a automatizace různých dovedností pomáhají profesionálním tlumočnickům efektivněji řešit různá úskalí tlumočení, např. rychlé mluvní tempo řečníka.

Výzkumy ukázaly, že profesionální tlumočníci dokážou pomocí náročnějších strategií vyprodukovat projev v CJ, který mohou posluchači bez obtíží poslouchat. Naopak studenti tlumočnictví mají tendenci volit snadné a nenáročné strategie, které v konečném důsledku vytvoří z VT nesouvislý projev (Sunnari a Hild 2010, s. 38). Profesionální tlumočníci se zaměřují především na makro úroveň nebo strategie založené na znalostech a postupují během fáze porozumění VT od známé informace k neznámé, zatímco studenti postupují opačným směrem (Sunnari 1995, s. 118).

4) Jazyková kombinace

Existence velkého množství jazykových kombinací pro tlumočení vedlo některé autory k myšlence, že kromě univerzálních tlumočnických strategií, které jsou nezávislé na jazykové kombinaci (Gile 1995, Kalina 1998, Kohn a Kalina 1996), mohou existovat i strategie, které jsou vyhrazené pro specifické jazykové kombinace (De Feo 1993, Setton 1999, Donato 2003).

Výzkumy prokázaly, že jazyková kombinace má vliv na užití tlumočnických strategií. Čím podobnější jsou si jazyky, tím menší jsou nároky na procesní kapacitu tlumočnicka, např. tlumočení z angličtiny do francouzštiny je jednodušší, jelikož oba jazyky mají podobné syntaktické struktury, naopak tlumočení z angličtiny do němčiny, jelikož se jedná o jazyky s odlišnou syntaktickou strukturou, je podstatně náročnější (Wilss 1978, s. 343).

Riccardi (1997, 1999) navrhuje řadu strategií na základě výzkumu německo-italské jazykové kombinace. Gile (1992) a Wilss (1978) doporučují využívat *anticipaci*, zejména pokud je jedním z pracovních jazyků němčina. Donato (2003) se zabývá se tím, do jaké míry jazyková kombinace ovlivňuje výběr strategií. Rozlišuje mezi strategiemi, které jsou nezávislé na jazykové kombinaci a strategiemi, které se vážou na konkrétní jazykovou kombinaci. Ve svém výzkumu tlumočení z němčiny do italštiny zjistila, že v této jazykové kombinaci je výskyt *anticipace* mnohem častější než při tlumočení z angličtiny do italštiny. Liantou (2012, s. 229) konstatuje, že z němčiny do řečtiny je *anticipace* užívána v situaci, kdy se syntax mezi zmíněnými jazyky velmi liší. Wu (2001, s. 84) upozorňuje na frekventovanou aplikaci strategie *shrnutí* nebo *kompresie* při tlumočení z čínštiny, která je jazykem implicitním a velmi závislým na kontextu, do angličtiny, která je jazykem podstatně explicitnějším a méně závislým na kontextu.

Mezi strategie, které bývají uváděny a aplikovány nejčastěji v souvislosti s problematikou jazykové kombinace patří *anticipace* (Wilss 1978, Gile 2009, Liantou 2012), *segmentace* (Donato 2003, Gile 2009), *restrukturalizace* (Wilss 1978, Riccardi 1995, Donato 2003), *čekání* (Gile 2009) nebo *prodlužování časového odstupu* (Donato 2003).

Tlumočnické strategie zaměřené na konkrétní jazykovou kombinaci řeší problémy, které vycházejí ze systémových rozdílů mezi jednotlivými jazyky, a proto mohou být pro tlumočnický dané jazykové kombinace užitečným vodítkem.

5) Druh tlumočení

Různé druhy tlumočení se vyznačují odlišnými pracovními podmínkami a problémy, které ovlivňují kognitivní zátěž kladenou na tlumočnicka, a proto se v SI a KT mohou aplikovat odlišné strategie (Kalina 1994a, s. 221). Kromě znalosti univerzálních strategií, které lze aplikovat v obou případech (např. *vynechávka*, *komprese*, *zpětná oprava* atd.), je nutné znát i strategie podmíněné druhem tlumočení, ačkoliv faktem nicméně zůstává, že v SI na rozdíl od konsekutivního tlumočení lze aplikovat většinu strategií (Kalina 2000, s. 7). V KT se můžeme běžně setkat např. se *změnou slovosledu*, *tlumočnickou notací* nebo *reformulacemi*. V SI naopak může nalézt větší uplatnění *anticipace*, *vynechávka*, *simplifikace* aj. (Meuleman a Van Besien 2009, s. 20-21, Kohn a Kalina 1996, s. 132)

6) Fáze tlumočení

Rozdělíme-li tlumočení na jednotlivé fáze, získáme fázi přípravnou, fázi poslechu, fázi analýzy a fázi produkce. Tlumočnické strategie pak lze rozdělit na základě těchto fází.

Kalina (1998) rozlišuje mezi *strategiemi zaměřenými na porozumění* (inference, anticipace, segmentace) a *strategiemi zaměřenými na produkci* (komprese, generalizace, EVS atd.) Strategiemi pro fázi porozumění se zabývají např. Kalina (1998), Gile (2009) nebo Donato (2003).

Strategie zaměřené na produkci zkoumá Lörcher (1991), který je následně definuje jako potenciálně vědomý způsob jak vyřešit problém, se kterým se tlumočnicka setkává, když převádí segment z VJ do CJ. S touto skupinou je úzce spjatá i skupina strategií zaměřených na reformulaci, které se věnují např. De Feo (1993).

V souvislosti s přípravnými strategiemi Pöchhacker (2004, s. 132-135) zmiňuje *on-line strategie*, které se aplikují během kognitivního překladatelského zpracování, a *off-line strategie*, které předcházejí samotnému převodu z VJ do CJ, např. příprava.

Malkovská (2012) ve své práci prezentuje strategie pro jednotlivé fáze tlumočnického procesu (tj. přípravné strategie, strategie ve fázi poslechu, strategie ve fázi reformulace). Věnuje výzkumu aplikaci strategií KISS (Keep it short and simple) při SI do mateřštiny a do aktivního cizího jazyka. Mezi strategie KISS řadí kompresi, generalizaci, eliminaci redundancí, simplifikaci a salámovou techniku.

7) Forma, nebo význam

Snaží-li se tlumočnick zachovat význam VT, užívá strategie zaměřené na význam sdělení. Je-li pro tlumočnicka prioritou zachovat formu VT, přiklání se ke strategiím zaměřeným na formu sdělení (Pöchhacker a Shlesinger 2002, s. 267-268).

Strategie zaměřené na význam zpracovávají obsah sdělení VT a řeší problémy s porozuměním, vysokým mluvním tempem řečníka nebo velkým množstvím informací. Jejich užití může vést k přidávání nebo vynechávání informací (Li 2015).

Anyele (2014) ve své studii navrhuje zařadit *generalizaci, shrnutí, vysvětlení, parafrázi, simplifikaci, rekapitulaci, segmentaci, přidání, vycpávková slova, zpětnou opravu a vynechávku* mezi strategie zaměřené na význam. *Napodobení zvuku, který tlumočnick slyšel ve VJ, momentální naturalizaci, změnu pořadí ve výčtu, substituci, doslovný překlad a paralelní reformulaci* navrhuje zařadit mezi strategie zaměřené na formu.

V některých jazykových kombinacích mohou převažovat strategie orientované na formu nebo na význam (Isham 1994), ale Viaggio (1992b) argumentuje, že není nutné v CT zachovat veškeré stylistické a sémantické znaky VJ, protože převedení smyslu hraje důležitější roli než forma.

8) Automatizace

Strategie založené na dovednostech vycházejí z procedurálního vědění, tlumočnick si je osvojil a jejich užití je automatizované. Pio (2003, s. 93) je názoru, že automatizace osvojených strategií pomáhá řešit různá úskalí SI a tlumočnick dokáže vyprodukovat plynulejší projev, a proto tyto strategie zasahují do pragmatické, sémantické, textové i morfologické úrovně a jsou do značné míry závislé na tom, jakým způsobem si tlumočnick organizuje znalosti a jakou má zkušenost se SI (např. stereotypické části konference – uvítání, poděkování, představení programu jednání). Jejich užití bývá málokdy vědomé.

Strategie založené na znalostech jsou aktivovány skrze vědomé analytické procesy, které umožňují tlumočnickovi získat nové znalosti nebo aktivovat staré znalosti, aby vyřešil daný problém a vyhnul se takovému problému do budoucna. Přicházejí na řadu v okamžiku, kdy není žádná dostupná automatizovaná reakce, nebo když dojde ke krátkodobému zahlcení paměti, které může být způsobené rychlým mluvním tempem, hutností projevu či neznámými termíny (Riccardi 2005, s. 762).

9) Proces nebo produkt

Strategie zaměřené na proces mají za úkol řešit velkou zátěž spojenou s přijatým vstupním materiálem z VT (např. *inference, anticipace, segmentace*). Strategie zaměřené na produkt si kladou za cíl zajištění efektivní komunikace s cílovým posluchačem (Pöchhacker 2004, s. 132, Kalina 1998, s. 115-121).

Strategie zaměřené na produkt jsou nejpočetnější skupinou (Riccardi 2005, s. 765). Kalina (1998, s. 115-121) vytvořila klasifikaci strategií zaměřených na produkt a řadí sem strategie zaměřené na VT (*syntaktická transformace, transcoding*) strategie zaměřené na CT (*časový posuv, textová komprese, stylistické strategie, prezentační strategie*), strategie pro krizové situace (*komprese, selekce, vynechávka, generalizace, simplifikace*), opravné strategie (*vlastní oprava, žádná oprava*) a globální strategie (*monitorování*).

10) Direkcionálnita

V otázce direkcionality byly uskutečněny výzkumy, které naznačují, že direkcionálnita ovlivňuje volbu tlumočnické strategie (Bartłomiejczyk 2006: 149-174, Galli 1990).

Malkovská (2012) ve své práci zkoumá aplikaci *komprese, generalizace, eliminace redundancí, simplifikace* a *salámové techniky* při SI do mateřštiny a do aktivního cizího jazyka. Výsledky jejího experimentu ukázaly, že výše uvedené strategie se vyskytují častěji při tlumočení do aktivního cizího jazyka než při tlumočení do mateřského jazyka, avšak nejednalo se o výrazný rozdíl, proto nebyla potvrzena její hypotéza, že tyto strategie budou dominantní při tlumočení do aktivního cizího jazyka.

11) Přístup k řešení problému

Faerch a Kasper (1983, s. 37-38) rozlišují mezi 2 typy strategií na základě toho, jak se přistupuje k problému, kterému tlumočnick zrovna čelí. Povaha problému samotného do jisté míry určuje, jaké strategie se budou aplikovat. *Avoidance strategies* se snaží problému vyhnout, často je to spojené se změnou komunikativního cíle. *Achievement strategies* se snaží pomocí alternativního plánu dosáhnout daného komunikativního cíle, který zůstává stejný, jejich opakem jsou *reduction strategies*, které nevedou k dosažení komunikativního cíle.

Al-Salman a Al-Khanji (2002, s. 607-626) se zabývají kompenzačními strategiemi, mezi které patří jak strategie, které se vyznačují snahou o vyřešení komunikativního problému během SI (tzv. *achievement strategy*), tak i strategie, které se takovému problému snaží vyhnout, někdy za cenu ztráty původního komunikativního cíle (tzv. *reduction strategy*)

Odhiambo aj. (2013, s. 14-15) ve svém experimentu vycházeli z výše uvedené teorie a snažili se identifikovat strategie, které nejsou úspěšné při snaze dosáhnout komunikativního cíle. Označili *filtering, skipping, incomplete sentence, message abandonment* a *approximation* jako tzv. redukční strategie. Za úspěšné strategie naopak označili *appeal for assistance* a *elaboration*, což však nelze aplikovat ve všech případech tlumočení, např. ne vždy může tlumočnický požádat řečníka nebo publikum o pomoc, když si neví, co řečník zrovna řekl.

12) Další klasifikace strategií

Franz Pöchhacker (2004, s. 132-135)

Jedna z klasifikací tlumočnických strategií, které zmiňuje Pöchhacker, rozděluje strategie do tří skupin. První skupina se zaměřuje na *cíl* a patří do ní offline strategie, neboli strategie přípravné, které předcházejí samotnému tlumočení (např. vytvoření glosáře, vyznačení si důležitých pojmů v dokumentu). Také sem patří online strategie, které se však týkají KT, respektive notace. Druhá skupina zahrnuje strategie zaměřené na *řešení problémů se strukturou, načasováním, restrukturalizací a anticipací*. Třetí skupina představuje strategie zaměřené na *komunikaci obsahu* (např. kondenzace, adaptace).

Daniel Gile (2009, s. 191-211)

Gilův přístup je specifický již v definici strategie samotné, protože užívá pojem *taktiky* namísto *strategie*. Gile ve svém díle představuje tlumočnické taktiky zaměřené na zlepšení porozumění (*prodleva mezi řečníkem a tlumočnickem, využití pomoci kolegy v tlumočnické kabině, využití zdrojů dostupných v tlumočnické kabině*) taktiky preventivní, které mají zamezit problémům jako je např. přesytení (*notace, zkracování časového odstupu mezi řečníkem a tlumočnickem, segmentace, změna pořadí položek ve výčtu*) a taktiky reformulační (*prodleva mezi řečníkem a tlumočnickem, využití pomoci*

kolegy v tlumočnické kabině, využití zdrojů dostupných v tlumočnické kabině, generalizace, vysvětlení nebo parafráze, reprodukce zvuku z VJ, momentální naturalizace, doslovný překlad, informování publika o vzniklém problému, odkazování na jiný informační zdroj, vynechávka, paralelní reformulace, vypnutí mikrofonu).

Doposud byli zmiňováni především zahraniční autoři, ale i v českém prostředí byly publikovány práce, které se věnují problematice tlumočnických strategií. Čeňková (2001) definuje strategie využívané při konferenčním tlumočení (časový posuv, rozdvojená pozornost, pravděpodobnostní prognózování, princip ekonomie, řečová dekomprese). Šípalová (2001) se ve své práci zabývá strategiemi v SI podle typu textu. Malkovská (2012) ve své práci zkoumá aplikaci *kompresce, generalizace, eliminace redundancí, simplifikace a salámové techniky* při SI do mateřštiny a do aktivního cizího jazyka.

Existuje spousta způsobů, jak nahlížet na tlumočnické strategie a je zřejmé, že tlumočnické strategie se i nadále mohou řadit mezi časté předměty tlumočnického výzkumu. Pro účely výzkumu v této práci však bylo nutné zúžit výběr klasifikací tlumočnických strategií.

1.4. Strategie pro účely tohoto výzkumu

Pro účely výzkumu byly zvoleny strategie definované Roderickem Jonesem (2002) a Henrim Barikem (1971).

V předmluvě své knihy *Conference Interpreting Explained* (2002) Jones uvádí, že je míněna jako praktická příručka jak pro začínající konferenční tlumočnické, tak i pro profesionály. Domníváme se, že strategie, které Jones definoval, vycházejí z jeho dlouholeté praxe tlumočnické v Evropské unii, a proto by jeho klasifikace tlumočnických strategií mohla být dostačující pro účely výzkumu, který se zaměřuje na tlumočení v EP.

Strategie definované Barikem jsou zde zahrnuty, protože na základě hypotézy, že rychlost projevu vede ke ztrátě materiálu VT při převodu do CJ, se očekává, že bude docházet k vynechávkám. Barikova teorie nabízí možnost podrobnější analýzy vynechaného a přidaného materiálu.

Jako proměnnou jsme v experimentu zvolili mluvní tempo řečníka. Mluvní tempo je považováno z jedno z úskalí SI (Gile 1995, Vuorikoski 2004) a my se budeme opírat o hypotézu, že při RT projevech dochází k vynechávání a přidávání jazykového materiálu během produkce CT (Cooper, Davies a Tung 1982, Galli 1990, Pio 2003, Li 2015).

V analýze korpusu sledujeme převážně strategie *zaměřené na produkci CT* (Kalina 1998, s. 115-121), ačkoliv ze strategií zaměřených na porozumění VT jsme zařadili salámovou techniku.

Strategie anticipace není předmětem analýzy korpusu, byť se jedná o jednu ze strategií zaměřených na porozumění. Problematika anticipace je natolik obsáhlá, že by mohla být předmětem samostatného výzkumu. Budeme na základě předchozích výzkumů (Seleskovitch 1975, Van Besien 1997 atd.) předpokládat, že k anticipaci dochází a zařadili jsme zde i stručnou definici této strategie, protože ji Jones (2002) zmiňuje ve svém výčtu strategií.

Anticipace

Obsahuje-li jazyk redundantní prvky, může probíhat anticipace, a to na šesti úrovních jazyka: slabika, slovo, syntagma, výpověď, sdělení, komunikativní výpověď (Černov 1987, s. 226), ale zpravidla ve více rovinách najednou a v co nejširším kontextu výpovědi (Čeňková 2001, s. 81).

Anticipace funguje na principu, že po vyslechnutí prvního slova (či věty) si můžeme vytvořit řadu sémanticky, syntakticky i strukturně gramaticky správných možností pokračování této věty, které postupně, jak řečník dále mluví, eliminujeme, až na konci věty zbývá jediná možná varianta. Tlumočník má během SI určitou představu o tom, co se řečník snaží sdělit a v průběhu projevu buď dojde k potvrzení správnosti tlumočnickovi teorie, nebo je tlumočník nucen pozměnit svoji teorii (Zimnjaja, Černov 1974, s. 114).

V SI nebývá neobvyklým jevem, že tlumočník řekne v CJ slovo nebo frázi, aniž by věděl, jak věta bude pokračovat, a to ještě předtím, než samotný řečník dané slovo nebo frázi pronese ve svém projevu (Van Besien 1999, s. 250). Podle Lederer (1978, s. 330) je častější aplikace anticipace, kterou nazývá *freewheeling interpretation*, při které tlumočník pronese daný úsek v CJ hned poté, co byl pronesen řečníkem, ale takovým způsobem, že v CT zní natolik přirozeně, že si bezpochyby musel předem rozmyslet, jak dané úsek převede, a to ještě předtím než slyšel odpovídající úsek ve VJ.

Anticipace v širším slova smyslu znamená, že tlumočník dokáže předvídat, jakým směrem se projev bude ubírat. Významnými faktory jsou jazyková kompetence tlumočníka, jeho osobnost, paměť, schopnost logického uvažování, míra soustředění, znalost tématu, prostředí i řečníka samotného (Sladkovskaja 1971, s. 64, Čeňková 1988, s. 74-76). Víme-li, že má řečník na nějaké téma vyhraněný názor, tak budeme předpokládat, že během debaty svoje stanovisko znenadání nezmění (Jones 2002, s. 105).

Během anticipace si tlumočník formuluje hypotézu o tom, co má řečník v úmyslu sdělit. Tato hypotéza vychází z lingvistických (syntax a sémantika VJ) a extralingvistických informací (situační kontext, všeobecný přehled), které jsou tlumočnickovi v daný okamžik dostupné (Wills 1978, Lederer 1978, Gile 1995, Van Besien 1999).

Lidí v běžné komunikaci užívají anticipaci, tlumočníci by však měli ovládat anticipaci na ještě lepší úrovni (Pöschhacker 1994, Van Besien 1997).

Anticipace patří mezi tlumočnické strategie, které jsou často předmětem výzkumů, např. Černov (1994, 2004), Lederer (1978), Van Besien (1999) a další.

Naše analýza se soustředí na níže uvedené tlumočnické strategie:

1) Vynechávka

Použitím strategie vynechávky se tlumočnick rozhodne v CT vynechat materiál, který byl součástí VT. Jones (2002, s. 102) tvrdí, že tlumočníci volí strategii vynechávky, když nemají dostatek času na převod nebo je téma projevu příliš složité. V těchto případech se jako jedno z nejlogičtějších řešení zdá vynechání materiálu. Podle Jonese (2002, s. 102) rychlý a náročný projev připravuje tlumočnicka o možnost náležitě analyzovat VT, aby určil, co je důležité a co lze vynechat. Čím rychleji řečník hovoří, tím méně času zbývá tlumočnickovi na analýzu projevu, pokud se snaží zachovat podobné tempo jako řečník. Výsledný CT může být v některých případech doslovným překladem VT. Jones doporučuje udržovat si dostatečný odstup od řečníka, aby tlumočnick měl čas na analýzu a aby nedošlo ke zbytečné ztrátě důležitých informací.

Vynechávka jako taková je v kontrastu s tvrzením, že tlumočnick se má snažit o úplný převod VJ do CJ, ačkoliv Jones (2002, s. 98) namítá, že úkolem tlumočnicka je zajistit komunikaci, nikoliv věrný převod z VJ od CJ. Někteří autoři upozorňují na případy, kdy je vynechávka samozřejmostí, pokud je cílem zajistit efektivní komunikaci. Jedná se např. o vynechání tzv. falešného začátku, hezitačních zvuků nebo redundantního, opakujícího se materiálu VT. Vynechávka nevede automaticky ke snížení kvality výsledného produktu v CJ (Pym 2008 s. 87-90). Je nutné ji hodnotit v širším kontextu, aby se zjistilo, zda a do jaké míry ovlivnila převod VT do CJ.

Se strategií vynechávek se v literatuře setkáváme pod názvem *omission* (Barik 1971, Altman 1994, Anderson 1994, Dornic 1978, Galli 1990, Jones 2002), *deletion* (Kalina 1998, Pippa a Russo 2002, Donato 2003), *filtering* (Al-Khanji, El-Shiyab, Hussein 2000), *reduction* (Pippa a Russo 2002) *skipping* (Al-Khanji, El-Shiyab, Hussein 2000) aj.

Barik (1971, s. 200-201) uvádí čtyři druhy vynechávek:

I. Skipping omission (M1)

- vynechávka slova nebo krátké fráze (např. jakostní přídavné jméno, předložka, spojka)
- nedochází ke změně gramatické struktury věty, ztráta informací je minimální, většinou nemá velký vliv na CT
- cílem této vynechávky je eliminace redundancí, ekonomičtější vyjadřování, ale ve výsledku nemá zásadní vliv na obsah sdělení

II. Comprehension omission (M2)

- tato vynechávka se vyznačuje evidentní ztrátou důležitých informací a vede případně až k nesouvislému tlumočnickému projevu
- dochází k ní v případě, že tlumočnický nerozumí nebo nedokáže převést daný segment VT, a proto dojde zpravidla k vynechání většího úseku jako důsledek nepochopení VT

Delay omission

- k vynechávce důsledkem velkého časového odstavu mezi tlumočnickem a řečníkem dochází, když je tlumočnický pozadu za řečníkem a rozhodne se vynechat daný segment, aby dohnal řečníka
- podle Barika lze tento druh vynechávky označit jako podkategorii *comprehension omission*, a proto jsme se rozhodli tyto dva druhy spojit do jedné skupiny, tedy M2

III. Compounding omission (M3)

- vynecháním části materiálu dojde ke spojení jednotek z různých větných seskupení, čímž vznikne věta s trochu odlišným významem než ve VT, přestože hlavní myšlenka je zachována
- podle Barika (1971, s. 201) se však nejedná o vynechávku, se kterou bychom se setkávali často

2) Přidávání (Addition)

Tato strategie se vyznačuje přidáváním materiálu, který ve VT nebyl. Barik (1971, s. 202-203) uvádí čtyři druhy přidávání:

I. *Qualifier addition (A1)*

- přidání kvalifikátoru

II. *Elaboration addition (A2)*

- přidávání v podobě rozvedení myšlenky nebo jiného přímého přidání materiálu do CT, např. za účelem větší explicity

III. *Relationship addition (A3)*

- na rozdíl od předchozích druhů přidávání se v tomto případě jedná o závažnější modifikaci VT, protože přidání spojky nebo jiného materiálu zde následně vede ke vzniku nového vztahu mezi jednotkami VT

IV. *Closure addition (A4)*

- tento druh přidávání může sloužit při přeformulování, vynechávce nebo nesprávné interpretaci k tzv. „ukončení“ úseku, ale sám o sobě nepřidává větě nic podstatného

Se strategií přidávání materiálu do CT se v literatuře setkáváme pod názvem *addition* (Barik 1971, Galli 1990, Pippa a Russo 2002), *expansion* (Kalina 1998, Pippa a Russo 2002, Donato 2003, Kader a Seubert 2014), *řečová dekomprese* (Čeňková 2008), *elaboration* (Smit 1999, Odhiambo aj. 2013).

3) Substituce a chyby (Substitution and Errors)

Barik (1971, s. 204) považuje substituce za chyby. Jedná se o strategii, kdy je materiál VT nahrazen jiným v CT. Substituce mohou mít podobu slova i celé věty. Některé substituce mají minimální vliv na konečnou podobu CT, jiné mohou vyústit v chybný převod. V závislosti na kontextu se akceptovatelnost jednotlivých substitucí různí.

Se strategií *substituce* (Barik 1971, Galli 1990, Kohn a Kalina 1996, Al-Khanji, El-Shiyab, Hussein 2000, Pippa a Russo 2002, Donato 2003) se v literatuře setkáváme také pod názvem *attenuation* (Kohn a Kalina 1996), *approximation* (Al-Khanji, El-

Shiyab, Hussein 2000), *lexical transformation* (Pippa a Russo 2002), *reformulation* (Jones 2002) aj.

Ačkoliv substituce fungují na bázi vynechávek a přidávání materiálu, Barik (1970, s. 204-207) je považuje za samostatnou, nezávislou kategorii a uvádí pět druhů substitucí (chyb):

I. Mild semantic error (E1)

- nepřesný převod lexikální jednotky nebo výrazu, který vede k mírnému zkreslení zamýšleného významu
- může vyústit v neobratnou frázi

II. Gross semantic error (E2)

- chybný převod lexikální jednotky, který následně vede ke změně významu VT
- může být způsobená špatným pochopením lexikální jednotky (např. homonyma)
- může být způsobená nejasným, zmateným VT, což následně vede k vyvození chybných souvislostí

III. Mild phrasing change (E3)

- tlumočnická nepřesnost, která přesně to, co řečník, ale hlavní myšlenka je převedena do CJ, dochází k mírné reformulaci VT

IV. Substantial phrasing change (E4)

- reformulace vede ke změně významu, ale hlavní myšlenka je zachována

V. Gross phrasing change (E5)

- reformulace, která vede k zásadní změně významu, což může být způsobeno tím, že tlumočnická špatně převedl význam, nepochopil úsek VT, má příliš velký odstup od řečníka, použil vynechávku, čím došlo ke změně významu atd.

Rozhodli jsme se strategii *reformulace* zařadit jako podkategorii substitucí. **E3, E4 a E5** odpovídají definici reformulace podle Jonese, který jako příklady reformulace uvádí nahrazování dlouhých, složitých vět kratšími větami, posun vět vedlejších a podřadných na jiné místo, změna slovesného rodu z aktiva na pasivum, změna slovosledu, syntaktické a morfosyntaktické změny atd. Tlumočnick musí reformulovat VT, aby dosáhl co nejvěrnějšího převodu myšlenek do CJ a zároveň zněl co nejpřirozeněji, což je také jedním z hlavních úkolů tlumočnicka. Reformulace rovněž nachází uplatnění, pokud v CJ neexistuje ekvivalent pro výraz ve VJ, nebo by případně vyzněl neuzuálně (Jones 2002, s. 81-82).

4) Salámová technika

Tato strategie se řadí mezi strategie pro zlepšení porozumění a spočívá v rozčlenění dlouhého složitého segmentu (souvětí) VT na kratší úseky (věty) v CT. Její aplikace by měla ulehčit zpracování materiálu VT. Tlumočnickův projev by posléze měl znít srozumitelněji, než kdyby se držet formy VT. Řečníci mají tendenci mluvit ve dlouhých souvětích a někdy (zejména v případě improvizovaných projevů) jejich projevy postrádají logickou strukturu a obsahují různé vsuvky a odbočky, a proto je pro tlumočnicka výhodnější rozčlenění daného segmentu na kratší úseky.

Se strategií *salámové techniky* (Jones 2002) se v literatuře setkáváme také pod názvem *chunking* (Kalina 1998, Małgorzewicz 2003, Wörrlein 2007, Kader a Seubert 2014), *segmentace* (Goldman-Eisler 1972, Donato 2003, Lee 2007, Gile 2009).

5) Simplifikace

Simplifikace funguje na principu vyjádření hlavních informací VT jednodušší, srozumitelnější formou v CT. Se zjednodušováním se setkáváme nejčastěji u velmi odborných projevů. Tlumočnick se může rozhodnout VT simplifikovat ze dvou důvodů. Projev může být příliš odborný a i navzdory důkladné přípravě tlumočnick není schopen přesně převést veškeré informace, a proto za účelem zachování hlavních myšlenek volí simplifikaci. Druhým důvodem je řečník, který nebere ohledy na publikum. Tlumočnick sám projevu rozumí a dokáže ho přesně převést, ale publikum by nepochopilo význam, protože by CT vyzněl příliš odborně. Simplifikace je tedy aplikovatelná v případě, že řečník mluví k publiku, které nepoužívá stejný registr jako řečník, který je odborníkem na danou problematiku. Tlumočnick se pomocí simplifikace snaží přiblížit klíčové

myšlenky publiku, které by mohlo mít značné potíže s pochopením VT, což by znamenalo, že tlumočnick nedokázal zajistit efektivní komunikaci (Jones 2002, s. 98-99).

6) Generalizace

Generalizace se vyznačuje užitím obecného termínu pro řadu specifických termínů. Tlumočníci často volí generalizaci, hovoří-li řečník příliš rychle. Jones (2002, s. 101) uvádí jako příklad slovo „*domáci elektrické spotřebiče*“, kterým nahrazuje výčet „*lednička, mrazák, myčka, pračku, sporák a vysavač*“. Při aplikaci generalizace hraje podstatnou roli kontext – pokud je výčet důležitý, tlumočnick by se naopak měl snažit o kompletní převod do CJ (Jones 2002, s. 101-102).

Ke generalizaci lze přistupovat i jako k formě strategie komprese, která eliminuje nadbytečné a nepodstatné prvky (Čeňková 1988, s. 80) na rovině jazykové a obsahové (Malkovská 2014, s. 83).

7) Shrnutí a rekapitulace

Shrnutí nebo zopakování toho, co řečník řekl a tlumočnick již jednou převedl do CJ. Shrnutí v tomto smyslu nenahrazuje celý projev, nýbrž slouží jako rekapitulace hlavních myšlenek projevu (Jones 2002: 104).

8) Vysvětlení

Tlumočnick se může rozhodnout vysvětlit pojmy, kulturní a institucionální odkazy, pokud je názoru, že neexistuje přímý ekvivalent v CJ, a proto je vhodné publiku objasnit význam. V praxi se může jednat o zkratky názvů institucí, které tlumočnick může při prvním výskytu vysvětlit a posléze používat pouze zmíněnou zkratku (Jones 2002, s. 104-105).

2 MLUVNÍ TEMPO

Tato kapitola se věnuje mluvnímu tempu, které jsme si zvolili jako proměnnou pro náš empirický výzkum.

2.1. Definice

Mluvní tempo je „počet jednotek přirozeného českého jazyka (obvykle slov nebo slabik) pronesených za určitou časovou jednotku (obvykle za minutu nebo za sekundu)“ (Bartošek 2005, s. 15). Také ho lze považovat za „rychlost, jakou je sdělován obsah projevu nebo některých jeho částí“ (Nelešovská 2005, s. 46).

Mluvní tempo se liší jazyk od jazyka, řečník od řečníka a je ovlivněno mnoha dalšími faktory, např. jazyk, typ projevu, téma projevu, fyziologické aspekty, temperament mluvčího, prostředí, momentální stav atd. (Darò 1994, s. 255-267, Nelešovská 2005, s. 46)

Yuan, Liberman a Cieri (2006) konstatují, že faktory individuální, demografické, kulturní, lingvistické, psychologické a fyziologické mají značný vliv na mluvní tempo. Jedním z nejvýznamnějších faktorů je podle nich demografický faktor, tedy vliv věku na mluvní tempo. Obecně mluví starší lidé pomaleji a za příčiny lze považovat fyziologické a psychologické aspekty.

Podle Riegenbach (1991) mají rodič mluvčí jazyka tendenci mluvit rychleji než lidé, pro které není daný jazyk mateřským jazykem. Výzkumy nepotvrdily, zda pohlaví a nářečí mají zásadní vliv na mluvní tempo (Quené 2007, 2008).

2.2. Typy mluvního tempa

Dellwo (2006, s. 101) rozlišuje pět druhů mluvního tempa: velmi pomalé, pomalé, normální, rychlé, velmi rychlé. Podobný názor sdílí i Zima (1959, s. 99), který hovoří o stupních v mluvním tempu. Podle Zimy existuje pět stupňů tempa, které rozděluje do dvou skupin. Do první skupiny řadí neutrální stupeň střední (tempo č. 3), od kterého se odvíjejí pomalejší (č. 2) a rychlejší stupeň (č. 4). Do druhé skupiny řadí extrémy. Extrém pomalý (č. 1) a extrém rychlý (č. 5).

Klasifikace podle Bartoška (2005, s. 15-16) rozlišuje mezi vysokým, nízkým a optimálním (průměrným) mluvním tempem. Jako další možnosti klasifikace uvádí tempo funkční (stylové, žánrové, věcné, eufonické), osobní (individuální), které je závislé na osobnostním typu a psychosomatickém stavu mluvčího, tempo objektivní (změřené) a subjektivní (z hlediska mluvčího a z hlediska posluchače).

Vysoké (rychlé) mluvní tempo

„*Vnímatelné maximum je nad 500 slabik/min., absolutní mez je relativní, záleží na kontextu.*“ (Bartošek 2005, s. 15)

Vysoké mluvní tempo, pokud není plynulé, může signalizovat emocionalitu, nervozitu, strach i osobnost řečníka. (Burgoon, Buller a Woodall 1989). Hrozí riziko, že posluchač nebude schopný udržet pozornost. Vysoké plynulé mluvní tempo na druhou stranu signalizuje velmi schopného řečníka (Mehrabian a Williams 1969, Apple, Streeter a Kraus 1979, Buller a Burgoon 1986).

Nízké (pomalé) mluvní tempo

Užití nízkého mluvního tempa může být subjektivně motivované jedincem samotným (věk, neschopnost hovořit bez hezitačních pauz nebo výrazů ve spontánní řeči). Užití nízkého mluvního tempa však může být i objektivně motivované, když má určitou funkci v daném kontextu, např. odborné, obřadní a slavnostní projevy, hlášení informací na veřejných místech, neoptimální akustické podmínky (hluk, problémy s technikou). Mluvní tempo nižší než 100 slabik za minutu se nepovažuje za eufonické, pokud není objektivně motivované (viz předchozí příklady), jelikož ztěžuje vnímání, protože není v souladu s kapacitou percepčního mechanismu mozku a hrozí, že projev bude pro posluchače nesrozumitelný (Bartošek 2005, s. 16).

Optimální (průměrné) mluvní tempo

Bartošek (2005, s. 16) uvádí 120 slov za minutu jako optimální tempo pro češtinu a dodává, že musíme brát v potaz i osobnostní, profesní a funkční aspekty.

Další přístupy k mluvnímu tempu

Dellwo (2006, s. 101) prezentuje tři přístupy k mluvnímu tempu. První přístup se zabývá se mluvním tempem úmyslným (*intentional speech rate*), např. řečník je

požádán, aby mluvil rychleji, nebo pomaleji. Druhý přístup se zabývá akustikou, kdy lze do jisté míry objektivně měřit mluvní tempo pomocí zvolených jednotek (slabika, slovo atd.) Třetí přístup se věnuje vnímanému mluvnímu tempu – jak ho vnímají posluchači.

Trouvain (2003, s. 41-42) rozlišuje mluvní tempo na subjektivní, objektivní a subjektivní vnímané. Subjektivní je zamýšlené mluvní tempo produkci projevu, které se nemusí shodovat s objektivně naměřenými hodnotami. Objektivní mluvní tempo je změřené tempo, vyjádřené pomocí lingvistických jednotek.

Hála (1975, s. 290) rozlišuje mezi osobním (individuálním) a věcným tempem. Osobní tempo je řízeno individuálními zvyklostmi mluvčího. Věcné tempo je ovlivňováno obsahem sdělení: Sdělení týkající se věcí závažných a důležitých vyžaduje tempo volnější. Informace méně důležité či zábavné mohou naopak být sdělovány tempem rychlejším.

2.3. Mluvní tempo v SI

Mluvní tempo je důležitým faktorem, který ovlivňuje tlumočnický proces, ať už se jedná o rychlé, nebo pomalé tempo. Tlumočníci během SI obecně mluví velmi rychle (Darò 1994, s. 267). Toto je dáno skutečností, že tlumočnick se musí do jisté míry přizpůsobit mluvnímu tempu řečníka.

Běžné mluvní tempo v češtině se pohybuje mezi 95 až 105 slovy za minutu. (Nelešovská 2005, s. 109-110) V angličtině se však běžné mluvní tempo pohybuje mezi 160 – 220 slovy za minutu (Rivers 1981).

Optimální tempo běžné řeči se liší od optimálního tempa pro SI, které musí být pomalejší, aby nedošlo k přetížení procesní kapacity tlumočnicka (Gile 1995, s. 172). V literatuře se uvádí doporučené optimální tempo řečníka 100 až 120 slov za minutu pro angličtinu (Gerver 1975, s. 122, Pöschhacker 2004, s. 129). Mluvní tempo 150 až 200 za minutu je považováno za maximální zvladatelnou rychlost (Gerver 1969).

Ačkoliv existuje doporučené, optimální tempo řeči, výzkum korpusu nahrávek z EP (de Manuel 2006; Bendazzoli a Sandrelli 2005) ukázal, že průměrné tempo řečníků v EP je až 160 slov za minutu.

Rychlé mluvní tempo považují mnozí autoři za jedno z úskalí SI (Gerver 1969, Gile 1995, Vuorikoski 2004). Rychlé mluvní tempo je vnímáno jako problém, který souvisí

s VT. Náročnost VT je do značné míry ovlivňována mluvním tempem, nicméně je zapotřebí zvážit i vliv dalších faktorů jako jsou např. čísla, jména, termíny a výčty obsažené ve VT (Dam 2001).

Čím vyšší je tempo, tím více informačních segmentů musí tlumočnick zpracovat a tím vyšší je kognitivní zátěž (Gile 1995, s. 172). Profesionální tlumočníci dodávají, že je rychlé tempo jedním ze stresových faktorů, které mohou negativně ovlivňovat plynulost projevu, vynechávky i intonaci (Cooper, Davies & Tung 1982, s. 116-117).

Rychlé projevy mohou ve CT znít méně plynule a mohou se vyznačovat se častými vynechávkami (Gerver 1969). Výzkum Shlesinger (2003) však poukazuje také na pozitivní stránku rychlého tempa řeči. Výsledky její studie naznačují, že rychlejší tempo snižuje zátěž kladenou na pracovní paměť a tím přispívá k lepšímu výkonu tlumočnicka.

Nedávné studie prokázaly, že rychlé tempo řečníka nemusí automaticky vést ke ztrátě informací v CT. Důvodem může být fakt, že tlumočnick je schopen efektivně určit, které informace z VT jsou důležité a je nutné je převést do CJ a které informace lze vynechat (Shlesinger 2003, s. 44). V tomto případě by i přes ztráty materiálu bylo dosaženo komunikativního cíle.

Vysoké tempo řeči v kombinaci s hutným informačním obsahem jsou jedním z nejčastějších problémů, se kterým se tlumočníci setkávají. Nicméně bychom měli vzít i v potaz, jak uvádí Gile (1995, s. 173), že někteří řečníci mohou mluvit rychle, ale z informačního hlediska nemusí být jejich projev vůbec hutný. Řečník může mluvit rychle a přitom může být jeho projev po obsahové stránce velmi chudý, anebo může optimálním tempem, ale veškeré informace mohou být velmi důležité, a proto musí být převedeny do CJ (Fernández 2010, s. 208).

2.4. Tlumočnické strategie jako řešení

Mnozí autoři tvrdí, že aplikace tlumočnických strategií může pomoci vyřešit problém, které rychlé mluvní tempo představuje. (Gile 2009, s. 193)

Objevují se snahy o klasifikaci tlumočnických strategií, které lze aplikovat, je-li řečníkovo mluvní tempo rychlé, např. generalizace, shrnutí, simplifikace, rekapitulace, segmentace, transcoding, paralelní reformulace, napodobení zvuku z VJ, momentální naturalizace, nebo je-li řečníkovo mluvní tempo pomalé, např. vysvětlení, parafráze, napodobení zvuku z VJ, momentální naturalizace, změna pořadí ve výčtu, monitorování výsledného produktu, zpětná oprava (Anyele 2014, s. 49).

Objevuje se snahy identifikovat tlumočnické strategie jako „vhodnější pro rychlé mluvní tempo“, např. komprese, anticipace, časový posuv, segmentace, zkracování pauz, shrnutí, v mimořádných případech i přerušování tlumočení aj. (Pöchhacker 2004, Li 2010, Goldman-Eisler 1972, Gerver, Meuleman a Van Besien 2009)

2.4.1. Výzkum tlumočnických strategií v souvislosti s mluvním tempem

David Gerver (1969, 1976)

David Gerver (1969) se ve své studii zaměřil na strategie, které tlumočníci aplikují v situaci, kdy řečník hovoří rychleji, než je optimální tempo řeči. Během experimentu šest tlumočnicků tlumočilo simultánně do angličtiny a šest provádělo tzv. „*shadowing*“ do francouzštiny, jednalo se o nahrávku ve francouzštině upravenou tak, že se tempo řeči řečníka postupně zrychlovalo. Gerver na základě tohoto experimentu zjistil, že s rostoucím mluvním tempem řečníka se u tlumočnicků, kteří tlumočili, zvětšovala tendence mít větší časový odstup od řečníka, vynechávat informace a vyskytovalo se u nich více chyb než u tlumočnicků, kteří prováděli *shadowing*. Jeho výzkum naznačuje, že mezi mluvním tempem a časovým posuvem existuje přímá úměra. Čím rychlejší projev, tím delší EVS a to samé platí v případě rychlého mluvního tempa a výskytu chyb, kdy s vyšší rychlostí roste i počet chyb (Gerver 1971, s. 81).

Ghelly Černov (1978, 1994)

Černov zmiňuje *lexikální* a *syntaktickou kompresi* a *vynechávku* jako řešení pro rychlé mluvní tempo řečníka.

Catherine Stenzl (1983)

Catherine Stenzl ve své studii zjistila, že projevy v CT mají se zvyšujícím se mluvním tempem tendenci být kratší, tudíž dochází k vynechávání materiálu.

Cristina Galli (1990)

Cristina Galli se svým výzkumem zabývala výskytem vynechávek, substitucí a přidáváním informací do CT. Zaměřuje se na to, jak se mění výsledné tlumočení v závislosti na směru jazyka, typu textu a rychlosti VT. Jejího experimentu se zúčastnili tři profesionální tlumočníci během lékařské konference. Závěry analýzy ukázaly, že ze tří výše uvedených faktorů měl zásadní vliv pouze jediný – rychlost projevu. Čím

rychlejší bylo tempo řečníka, tím více se vyskytovaly vynechávky a substituce. Pokud bylo tempo rychlé i v úseku informačně hutném, tlumočnick ztrácel kontrolu nad výstupním tlumočením.

Sylvia Kalina (1994a, 1998)

Sylvia Kalina (1994a, s. 221) v souvislosti s rychlým mluvním tempem řečníka doporučuje aplikovat strategii *transcoding* (doslovný překlad). Později se ve své studii (1998) zabývala rozdělením strategií do různých skupin, přičemž skupinu tzv. „*emergency strategies*“ (strategie pro krizové situace) označuje za strategie vhodné v případě, že řečník hovoří příliš rychlým tempem. Do této skupiny strategií řadí *kompresi, selekci, vynechání, generalizaci a simplifikaci*.

Kohn a Kalina (1996)

Kohn a Kalina ve své klasifikaci strategií zmiňují *kondenzaci a simplifikaci* jako způsob, jakým se tlumočnick vyrovnává s úskalím SI. Rovněž upozorňují na riziko spojené s častou aplikací strategií pro krizové situace (*emergency strategies*), u kterých by stupeň automatizované aplikace neměl být příliš vysoký.

Sonia Pio (2003)

Sonia Pio se zabývá vztahem mezi tempem řeči zdrojového projevu a kvalitou simultánního tlumočení. Ve své studii věnuje pozornost především potenciálními negativnímu vlivu, které má rychlé tempo řečníka na výkon tlumočnicka z hlediska významové ekvivalence mezi VT a CT a plynulostí projevu. Mezi hodnotící kritéria řadí i užití tlumočnických strategií, např. vynechávka, substituce, přidávání, opakování, zpětná oprava a časový posuv. Výsledky její studie ukázaly, že rychlé mluvní tempo má vliv na větší výskyt vynechávek, které následně dále vedou k chybám. Tlumočnicki se vynechávky snaží nahradit obecným nebo neutrálním materiálem, což však vede k významovým posunům VT.

Ewa Gumul a Andrzej Łyda (2007)

Ewa Gumul a Andrzej Łyda se ve své práci zabývali strategiemi, které při SI tlumočnick volí, když je mluvní tempo řečníka příliš rychlé. Tlumočnick se snaží minimalizovat dopad časového faktoru pomocí různých strategií, mezi které Ewa Gumul a Andrzej

Łyda řadí *časový posuv*, *princip ekonomie* a strategie související s editací textu (např. *generalizace*, *vynechávka*). Tvrdí, že existuje přímá úměra mezi rychlým tempem řeči a strategií vynechávek. S rostoucím tempem mají tlumočníci větší tendenci vynechávat informace.

Daniel Gile (2009)

Gile doporučuje v případě rychlého mluvního tempa aplikovat strategii *shrnutí*, *kompresce*, *kondenzace* a *vynechávky*, aby se předešlo zahlcení procesní kapacity tlumočnicka.

Alma Vančura (2013)

Vančura se ve své práci zabývá otázkou, zda s vyšším tempem řeči klesá úspěšnost převodu VT na CT při aplikaci strategií *vynechávky*, *přidávání* a *substituce*. Výsledek její studie však tuto hypotézu nepotvrdil.

2.5. Role řečníka

Mluvní tempo řečníka hraje významnou roli v SI, jelikož tlumočnick většinou nemůže ovlivňovat rychlost, s jakou řečník přednáší svůj projev, což má následně vliv na procesy, které během SI probíhají (Kirchhoff 1976).

Řečník je velmi významným faktorem, který se podílí na výsledné podobě CT. Ideální projevy jsou projevy logicky strukturované, srozumitelné a řečníci je pronášejí zřetelně a přiměřeným tempem. Rychlost mluvního tempa je důležitá, jelikož příliš pomalé projevy zatěžují krátkodobou paměť. Podle Darò (1994, s. 255) se mluvní tempo tlumočnicka odvíjí od mluvního tempa řečníka. Hovoří-li řečník příliš rychle, tlumočnick musí také zrychlit tempo řeči. Rychlost mluvního tempa tlumočnicka je ovlivněna také tlumočenou jazykovou kombinací, typem projevu, aplikovanými tlumočnickými strategiemi, znalostí pracovních jazyků a fyziologickými aspekty.

Jazyk řečníka

Hovoří-li řečník ve svém mateřském jazyce, může se vyhnout komplikacím v podobě přízvuku, či použití nevhodných ekvivalentů. Ačkoliv mají rodilí mluvčí tendenci mluvit rychleji (Riggenbach 1991, s. 423-441), experiment, který uskutečnila Vázquez (2003), ukázal, že během experimentu, kdy se tlumočil anglický projev přednesený Angličanem, Francouzem a Španělem, bylo pro tlumočnick nejjednodušší tlumočit projev rodilého mluvčího.

Typ projevu

Improvizované projevy se podle některých autorů tlumočí lépe, protože v nich působí jako podpůrné elementy jako jsou prosodie, mimika či gesta, avšak může nastat situace, kdy řečník mluví příliš rychle a nedělá vhodné pauzy, navíc mohou takové projevy častokrát postrádat logickou strukturu.

Henri Barik (1977) na základě svého experimentu zjistil, že improvizované projevy měly rychlost tempa řeči 2,5 slov za sekundu (150 slov za minutu), zatímco předem připravené projevy dosahovaly rychlosti 3,16 slov za sekundu (190 slov za minutu). U předem připravených projevů se tedy očekává rychlejší RT. Optimální tempo řečníka pro SI se přitom uvádí 120 slov za minutu.

Subjektivní rychlost mluvního tempa, která vyjadřuje pocit tlumočnicka z mluvního tempa řečníka, má tendenci být rychlejší u čtených projevů (Déjean Le Féal 1978).

2.6. Výpočet rychlosti mluvního tempa

V literatuře nalezneme dva způsoby výpočtu rychlosti mluvního tempa. První prosazuje počítání slabik za minutu (Déjean le Féal 1978, Pöchhacker 1993), druhý zastává metodu počítání slov za minutu (Gerver 1969, 1976, Yuan, Liberman a Cieri 2006, Li 2013).

Pöchhacker (1993, s. 57) upozorňuje, že tato nejednotnost vyúsťuje v situaci, kdy data získaná z výzkumů nemohou být vzájemně porovnatelná, pokud každý vědec použil jinou metodu výpočtu mluvního tempa, avšak konstatuje, že slabika není objektivním měřítkem pro rychlost. Není ani dostatečnou významovou jednotkou. Onnis (1999, s. 87) souhlasí s tím, že samotné slabiky neposkytují dostatečný věcný obsah informace, a proto doporučuje využít jak výpočtu slabik za minutu, tak i slov za minutu.

Podle Aloise Krušiny je pro slovanské jazyky, tedy češtinu, vhodnější počítat slabiky za minutu. Zima (1959, s. 99) konstatuje, že „*slabika má základní důležitost jako jazyková jednotka*“. Gerver (1976, s. 174) oponuje tvrzením, že slabika není vždy plnohodnotná sémantická jednotka a nedokáže tedy obsáhnout smysl textu.

Trouvain (2003, s. 47-48) uznává jak slovo, tak i slabiku za jednotku pro měření mluvního tempa a dodává, že výběr jednotky je podmíněn účelem výzkumu.

Slova za minutu

Celkový počet všech slov děleno celkovou délkou projevu v sekundách, výsledek vynásobit 60 (Mead 2005, s. 47). V literatuře se uvádí doporučované optimální tempo řečníka 100 až 120 slov za minutu pro angličtinu (Gerver 1969, Pöchhacker 2004).

Slabiky za minutu

Celkový počet slabik děleno celkovou délkou projevu v sekundách. Podle Goldman-Eisler (1961, s. 171) je průměrné tempo 5-8 slabik za sekundu.

3 TLUMOČENÍ V EVROPSKÉ UNII

3.1. Politický diskurs

Pojmem *diskurs* (z angl. *discourse*, fran. *discours*) se původně rozumělo *řeč, řečový projev, rozhovor* (Kraus 2003, s. 17). V současnosti se diskursem většinou označují mluvené projevy (Hoffmanová 1997, s. 8). Text se od diskursu liší ve vymezení vztahu k určitému prostředí a funkci. Diskurs je obsahově, tematický a jazykově vymezená, sociálně institucionalizovaná a situačně zasazená forma textu (Kraus 2003, s. 18).

Mezi základní rysy diskursu se řadí informativita, koherence a koheze jednotlivých složek diskursu, které jsou vyjádřené různými jazykovými prostředky, situačnost a intertextovost.

Politický diskurs představuje typ diskursu, ve kterém probíhá složitá souhra řady faktorů (politická příslušnost, řečník, jazykové funkce atd.). Autory politického diskursu jsou politici, tj. skupina lidí, která byla zvolena či jmenována, je placená za své (politické) aktivity a představuje hlavní hráče v oblasti politiky (van Dijk 1997, s. 12-13).

Politický diskurs se realizuje nejčastěji prostřednictvím debaty, polemiky, veřejného projevu, mediálního sdělení, otevřeného dopisu atd. (Kraus 2003, s. 20)

Nejčastěji se zde setkáváme s jazykovou funkcí informativní, persuasivní a v menší míře i poetickou. V závislosti na charakteru politického projevu některá z funkcí převažuje, např. převažuje-li informativní funkce, tak se zpravidla zvyšuje množství informací a snižuje se výskyt expresivity, emocionality a redundancí.

3.1.1. Politický diskurs v EP

Účastníci politického diskursu v EP si musí být vědomi specifických rysů tohoto diskursu, aby dosáhli správné interpretace. Na jedné straně existuje ustálená podoba politického diskursu v EP, která se během komunikace projevuje tendencí k automatizaci při výběru a uspořádání jazykových prostředků, což přispívá k usnadnění komunikace, na druhou stranu je zde riziko, že uvízneme v pasti stereotypů (Kraus 2003, s. 20).

Jednou z nejčastějších forem realizace politického diskursu v EP jsou projevy. Politické projevy na plenárním zasedání EP jsou specifické v tom, že je vymezena maximální řečnická doba pro jednotlivé řečníky. Tento faktor přispívá k tomu, že projevy jsou často informačně hutné, předem připravené a rychle pronesené, nezděná i čtené či částečně čtené. Přesto se setkáváme, byť v malé míře, s projevy improvizovanými (např. použití modré karty, která signalizuje, že poslanec by chtěl jinému poslanci během jeho projevu položit otázku, která nezabere více než půl minuty²).

Pro tlumočnicka hrají roli různé proměnné v diskursu, např. mluvní tempo řečníka, odbornost, míra spontánnosti projevu, žánr nebo registr (Setton 2002, s. 30).

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES-EP+20150101+RULE-162+DOC+XML+V0//CS&navigationBar=YES>

3.2. Tlumočení v Evropské unii

Evropská unie je organizace, která podporuje politiku mnohojazyčnosti, a proto zde hraje tlumočení významnou roli. Možnost vyjádřit svůj názor v mateřském jazyce je jedním ze základních pilířů demokracie v EU. Na počátku byly pouze 4 úřední jazyky a tedy 12 možných jazykových kombinací. S postupným rozšiřováním EU přibývaly i úřední jazyky. V současnosti EU uznává 24 úředních jazyků, ze kterých je možné vytvořit 552 jazykových kombinací, avšak nezdědka se na jednání používají také jazyky kandidátských zemí a další jazyky jako např. ruština, čínština, arabština nebo japonština.³

Na jednáních se v závislosti na potřebách a dostupných zdrojích využívá řada režimů – konsekutivní tlumočení, simultánní tlumočení, šušotáž, tlumočení za pomoci mobilní tlumočnické techniky, tlumočení „ad personam“ nebo tlumočení na dálku.

Tlumočnické služby a organizaci a technickou podporu konferenčních místností zajišťuje Generální ředitelství pro tlumočení (GŘ pro tlumočení). Nejčastěji GŘ pro tlumočení zajišťuje tlumočení pro zasedání Komise (46 % tlumočnických služeb) a Evropské rady (40 % tlumočnických služeb), avšak služeb tlumočnicků GŘ pro tlumočení využívají i další instituce, např. Rada Evropské Unie, Výbor regionů, Evropský hospodářský a sociální výbor, Evropská investiční banka aj. Ročně GŘ pro tlumočení poskytuje své služby na 11 000 zasedáních.⁴

Evropský parlament a Evropský soudní dvůr mají vlastní tlumočnické služby, které úzce spolupracují s GŘ pro tlumočení.

Podle statistiky z roku 2015 činily celkové roční náklady GŘ pro tlumočení 117 milionů eur (0,07 % rozpočtu EU), v přepočtu tedy 0,23 EUR na občana. Nejčastěji se tlumočilo do angličtiny (98 % zasedání), do češtiny se tlumočilo na 11 % z celkového počtu zasedání. Jazyky, které nepatří mezi úřední jazyky EU, se na celkovém počtu zasedání podílí 8 %. GŘ pro tlumočení zaměstnává 560 interních tlumočnicků, kteří dokážou tlumočit v průměru ze 4 jazyků do své mateřštiny, a přes 3 000 externích tlumočnicků.⁵

³ <http://www.europarl.europa.eu/interpretation/cs/introduction.html>

⁴ http://ec.europa.eu/dgs/scic/about-dg-interpretation/index_cs.htm

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/scic/docs/about_dg_int/statistics-brochure.pdf

Tlumočnické služby pro EP zajišťuje Generální ředitelství pro tlumočení a konference Evropského parlamentu (GŘ pro tlumočení a konference EP). Jedná se o tlumočnické služby na plenárních zasedáních EP, na schůzích parlamentních výborů, delegací a smíšených parlamentních shromážděních politických skupin, na tiskových konferencích, na schůzích vnitřních rozhodovacích orgánů Parlamentu, Výboru regionů, Evropské komise v Lucemburku, Účetního dvora, Evropského veřejného ochránce práv, Evropského inspektora ochrany údajů a Překladatelského střediska v Lucemburku. Kromě toho má GŘ pro tlumočení a konference EP na starost i organizační zajištění schůzí mimo pracovní místa Parlamentu (včetně služebních cest europoslanců) a správu místností a konferenční techniky.

Plenární zasedání EP v Bruselu a Štrasburku jsou tlumočena vždy z a do 24 úředních jazyků EU. Na základě jazyků, které budou na dané schůzi používány, se sestavují tlumočnické týmy. Tým se 2 tlumočnicků na kabinu pro potřeby zasedání s maximálně 6 aktivními a/nebo pasivními jazyky. Tým se 3 tlumočnicků na kabinu pro potřeby zasedání s minimálně 7 aktivními a/nebo pasivními jazyky. Pro zasedání se 24 aktivními a pasivními jazyky je zapotřebí alespoň 72 tlumočnicků.⁶

V současnosti GŘ pro tlumočení a konference EP zaměstnává kolem 330 interních tlumočnicků, kteří prošli výběrovým řízením Evropského úřadu pro výběr personálu. Dle potřeby zaměstnává také externí akreditované tlumočnické týmy, kteří jsou zapsáni na společném interinstitucionálním seznamu a složili akreditační test.

Podle profilu tlumočnicka EP má tlumočnické týmy dokonale ovládat aktivní jazyk, dokonale rozumět pasivním jazykům, mít široký všeobecný přehled a dokázat se přizpůsobit různým situacím a tlumočit různé typy projevů.⁷ Tlumočnické týmy mají za úkol tlumočit projevy řečníků v reálném čase do všech 24 úředních jazyků Evropské unie.⁸ Tlumočnické týmy v institucích Evropské unie zpravidla tlumočí do svého mateřského jazyka (Čeňková 2008, s. 18-19).

⁶ <http://www.europarl.europa.eu/interpretation/cs/interpreting-in-the-parliament.html>

⁷ <http://www.europarl.europa.eu/interpretation/cs/the-interpreter.html>

⁸ <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/20150201PVL00013/Mnohojazy%C4%8Dnost>

3.2.1. Plenární zasedání EP⁹

EP zasedá každý měsíc ve Štrasburku, kde se konají čtyřdenní dílčí zasedání, která v polovině případů tlumočí externí akreditovaní tlumočníci. Dodatečná dílčí zasedání se konají v Bruselu. Plenární zasedání EP představuje příležitost získat autentická data (tj. nahrávky) pro tlumočnický výzkum. Jedná se totiž o data, která jsou záznamem tlumočení v běžných podmínkách, se kterými jsou obeznámeni jak řečníci, tak i tlumočníci (Vuorikoski 2004, s. 153).

Plenární zasedání EP probíhá především formou rozpravy a hlasování. Rozpravy na plenárním zasedání jsou simultánně tlumočeny do všech úředních jazyků Evropské unie. Řečníci přednášejí svůj projev vestoje ze svého místa, otočení směrem na předsedu nebo místopředsedu. Rozpravy v plénu jsou následně dostupné ve formě doslovného záznamu v původním jazyce řečníka. Audiovizuální záznam je dostupný ve formě vícejazyčné zvukové stopy ze všech aktivních tlumočnických kabin.

Jednotlivé rozpravy jsou na základě typu časově omezené. EP doporučuje, aby řečníci dodržovali pravidla uvedená v následující tabulce.

Tabulka č. 2 – Přehled maximální řečnické doby¹⁰:

Zpravodaj/zpravodajové	6' (4' + 2')
Navrhovatel/navrhovatelé	1'
Autor otázky k ústnímu zodpovězení:	
- za výbor	5'
- za politickou skupinu	2'
Postup „catch-the-eye“	1'
Vysvětlení hlasování	
- za politickou skupinu	2'
- vlastním jménem	1'
Procesní návrhy	1'
Procesní námítky	1'

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/plenary/cs/guide-plenary.html>

¹⁰ <http://www.europarl.europa.eu/plenary/cs/guide-plenary.html> 18

4 EMPIRICKÝ VÝZKUM

4.1. Korpus

Charakteristika korpusu

Pro potřeby této práce byl vytvořen malý, dvojjazyčný korpus, který se sestává z přepisů 18 nahrávek autentických projevů poslanců na plenárním zasedání EP a z přepisů autentického tlumočení daných projevů do češtiny, které probíhalo simultánně ve stejný okamžik jako projevy. U každé ze tří řečnic (Vicky Ford, Martina Anderson, Diane Dodds) byly zvolené 3 nahrávky s rychlým mluvním tempem a 3 nahrávky s optimálním mluvním tempem. U RT projevů je průměrná délka 93 sekund a průměrná rychlost 141 slov za minutu. U OT projevů je průměrná délka 110 sekund a průměrná rychlost 110 slov za minutu.

Subjekty

Subjekty výzkumu byly tři poslankyně Evropského parlamentu a tlumočníci z české kabiny v Evropském parlamentu. Řečnice hovoří svým mateřským jazykem, tedy angličtinou. Volba rodilých mluvčích angličtiny je zdůvodněna snahou o omezení negativních jevů souvisejících s případy, kdy v EP hovoří řečníci jazykem, který není jejich mateřštinou, a může docházet k problémům se silným přízvukem, volbou nevhodných ekvivalentů apod. Jednotlivé projevy jsou tlumočeny různými tlumočníky do češtiny.

Segmentace

Přepisy nahrávek tlumočnicků mají totožnou segmentaci s VT, pokud možno. Identická segmentace VT a CT není vždy aplikovatelná, proto může být segment rozdělen na menší části, případně může být více kratších segmentů spojeno v jeden velký segment. Většinou jeden segment, tedy jedna smysluplná výpověď, odpovídá jedné větě.

Projevy

„Projev je strukturovaný verbální řetězec koherentních řečových aktů (Vuorikoski 2004, s. 157) pronesených jednotlivcem při zvláštní společenské příležitosti, který má specifický účel a je adresován více či méně specifickému publiku“ (Reisigl 2008, s. 243).

Zvláštní společenskou příležitostí se v tomto kontextu míní plenární zasedání Evropského parlamentu, specifickým účelem se míní prezentace postoje politické skupiny nebo jedince k určité problematice a specifickým publikem se míní lidé přítomní na zasedání, sledující zasedání přes záznam, média apod. (Vuorikoski 2004, s. 154)

Vzhledem k faktu, že projevy jsou časově omezené, je pochopitelné, že jsou předem připravené a nezřídka i čtené. Čtené projevy, které jsou na plenárním zasedání EP nejčastější formou projevu (Vuorikoski 2004) se mezi tlumočníky netěší velké oblibě¹¹, přestože vnímaná rychlost může být v některých případech rychlejší než skutečná rychlost (Déjean Le Féal 1978).

Rychlost mluvního tempa souvisí i s plynulostí projevu. Předem připravené projevy se vyznačují vyšší mírou plynulosti než improvizované projevy (Barik 1977).

Projevy, které byly zvolené do korpusu, jsou většinou částečně čtené (tato míra „čtenosti“ se liší projev od projevu). Jedná se o projevy z plenárních zasedání EP, která probíhala od července 2014 do června 2016 v Bruselu a Štrasburku. Zvolené projevy z hlediska témat podobné, řečnice hovoří o aktuálních politických záležitostech (migrace, terorismus, epidemie, lidská práva).

4.2. Analýza

Analýza sleduje výskyt tlumočnických strategií podle klasifikace Rodericka Jonese (2002), tj. *vynechávka*, *salámová technika*, *simplifikace*, *generalizace*, *shrnutí a rekapitulace*, *vysvětlení a reformulace*, a Henriho Barika (1971), tj. *vynechávka*, *přidávání*, *substituce* a *chyby*.

Mluvní tempo

Mluvní tempo bylo vypočítáno pomocí metody počet slov za minutu. Pro tuto metodu jsme se rozhodli, protože se jedná o metodu, která je aplikovatelná v souvislosti s doporučeným tempem 100 až 120 slov za minutu pro SI. Za OT je v analýze považována rychlost 100 – 120 slov za minutu. Za RT je považována rychlost, která překračuje 120 slov za minutu. Pomalé mluvní tempo nebylo do výzkumu zařazeno

¹¹ AIIC. "Interpreter workload study - full report". *aiic.net*. February 7, 2002. Accessed August 21, 2016. <<http://aiic.net/p/657>>.

z důvodu nízké frekvence výskytu vzhledem k podmínkám vystoupení na plenárním zasedání EP, kde časový faktor hraje významnou roli.

ŘEČNICE

Jméno a příjmení	VICKY FORD¹²		
Politická skupina	Evropští konzervativci a reformisté		
Průměrné mluvní tempo	128 wpm	RT: 145 wpm	OT: 110 wpm
Zvolené projevy	Nedávné teroristické útoky v Paříži Migrace a uprchlíci v Evropě Závěry zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci o migraci Reakce EU na vypuknutí epidemie viru Ebola Reakce EU na vypuknutí epidemie viru Ebola 2 Závěry zasedání Evropské rady ve dnech 28. – 29. června 2016		

Vicky Ford je zástupkyně Spojeného království v EP a členka skupiny Evropských konzervativců a reformistů, která prosazuje principy Pražské deklarace¹³, mezi které patří svobodné podnikání, svoboda jednotlivce, čistá energie, rodina, suverénní integrita národních států, demokracie, kontrola imigrace, efektivní a moderní veřejná služba, konec nadměrné byrokracie a spravedlivé zacházení pro všechny země EU.

Vicky Ford v EP vykonává funkci předsedkyně Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů a je členkou Konference předsedů výborů a Delegace pro vztahy s Čínskou lidovou republikou.

Charakteristika řečnice

Řečnice své projevy částečně čte, avšak snaží se zachovat oční kontakt s publikem. Je to rodilá mluvčí angličtiny se standardním britským přízvukem, a proto by při tlumočení přízvuk či specifická výslovnost neměly hrát zásadní roli. Během projevu řečnice

¹² http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/96949/VICKY_FORD_home.html

¹³ <http://zahradil.cz/2009/08/17/jan-zahradil-evropsti-konzervativci-a-reformiste-zakladaji-v-evropskem-parlamentu-novou-frakci/>

segmentuje svůj projev pomocí vhodných pauz, důležité informace zdůrazňuje zvýšením hlasu. Lze pozorovat i zvýšenou tendenci ke gestikulaci během projevu. Její průměrné mluvní tempo v 6 zvolených projevech bylo 128 wpm, během RT projevů dosahovala průměrné rychlosti 145 wpm, během OT byla její průměrná rychlost 110 wpm.

Jméno a příjmení	MARTINA ANDERSON¹⁴		
Politická skupina	Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice		
Průměrné mluvní tempo	123 wpm	RT: 130 wpm	OT: 116 wpm
Zvolené projevy	Výroční zpráva EU o lidských právech a demokracii ve světě Výsledek referenda ve Spojeném království Zadržování žadatelů o azyl a používání síly vůči nim Ochrana obětí terorismu Závěry zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci o migraci Evropský program pro migraci		

Martina Anderson je zástupkyně Spojeného království v EP a skupiny Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice, která prosazuje stejná práva pro muže i ženy, antifašismus, anti-rasismus, lepší sociální zabezpečení, pracovní příležitosti a vzdělání a zaměřuje se na oblast ekonomiky, životního prostředí a lidských práv.

Martina Anderson v EP vykonává funkci předsedkyně Delegace pro vztahy s Palestinou, je také členkou Konference předsedů delegací a Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci.

Charakteristika řečnice

Řečnice své projevy částečně čte, snaží se zachovat oční kontakt s publikem, ale u rychlých projevů je oční kontakt s publikem méně častý. Je to rodilá mluvčí angličtiny, ale jelikož pochází ze Severního Irsku, své projevy začíná a ukončuje irskou frází, která by mohla nezkušeného tlumočnicka vyvést z míry. Řečnice vyslovuje některá slova jinak než standardní britská angličtina. Řečnice má tendenci v průběhu projevu postupně

¹⁴ http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/113959/MARTINA_ANDERSON_home.html

zvýšovat hlas, zejména v případě emocionálnějších projevů, toto je navíc doprovázeno výraznou gestikulací.

Její průměrné mluvní tempo v 6 zvolených projevech bylo 123 wpm, během RT projevů dosahovala průměrné rychlosti 130 wpm, během OT byla průměrná rychlost 116 wpm.

Jméno a příjmení	DIANE DODDS¹⁵		
Politická skupina	Nezařazení poslanci		
Průměrné mluvní tempo	122 wpm	RT: 139 wpm	OT: 104 wpm
Zvolené projevy	Situace v Iráku a Sýrii a ofenzíva ISIS včetně pronásledování menšin Nedávné útoky sekty Boko Haram v Nigérii Situace v Iráku a Sýrii a ofenzíva ISIS včetně pronásledování menšin 2 Protiteroristická opatření Předcházení radikalizaci a náboru evropských občanů do teroristických organizací Nedávné teroristické útoky v Paříži		

Diane Dodds je zástupkyně Spojeného království v EP, která patří mezi nezařazené poslance, ale jako členka Demokratické unionistické strany Severního Irska se řadí mezi euroskeptiky.

V EP je členkou Výboru pro zemědělství a rozvoj venkova, Výboru pro rybolov a Delegace pro vztahy s Kanadou.

Charakteristika řečnice

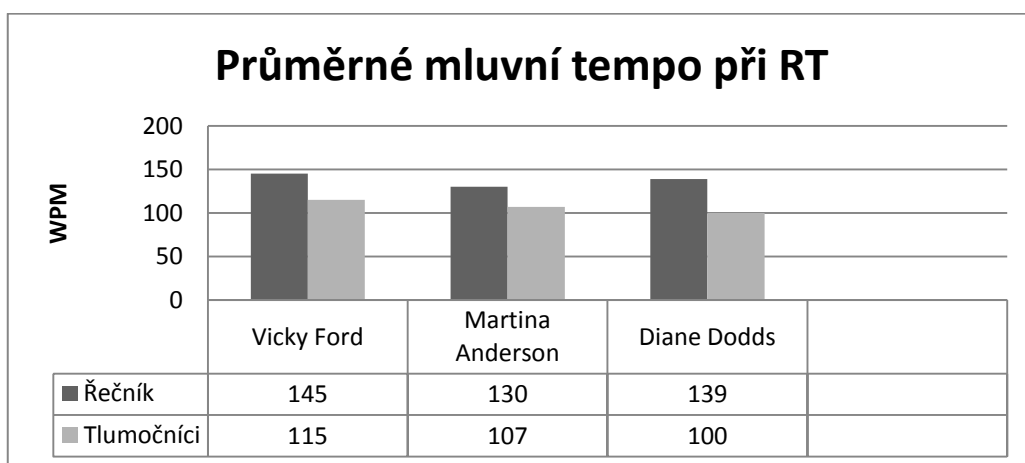
Diane Dodds je také zástupkyně Severního Irska, ale na rozdíl od Martiny Anderson nemá tak výrazný přízvuk. Její projevy jsou částečně čtené, snaží se však udržovat oční kontakt s publikem. Někdy může její projev znít monotónně, pauzy mezi větami nejsou vždy výrazné.

¹⁵ http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/96951/DIANE_DODDS_home.html

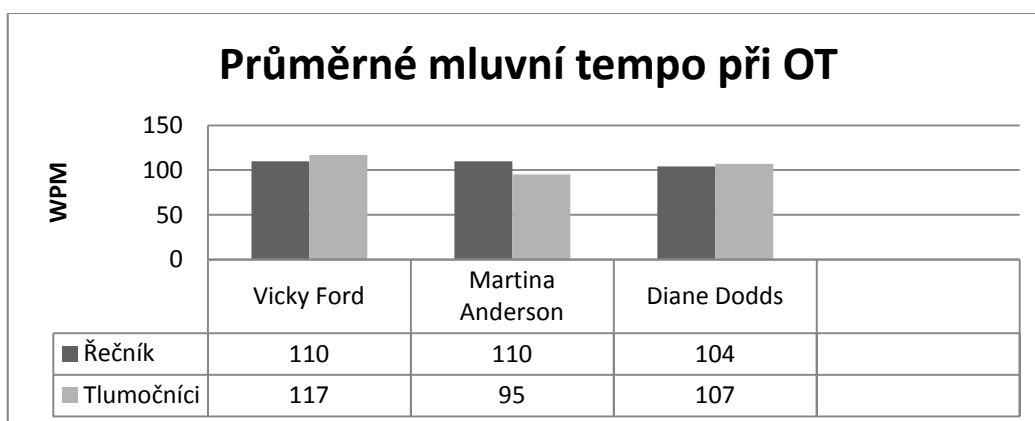
Její průměrné mluvní tempo v 6 zvolených projevech bylo 122 wpm, během RT projevů dosahovala průměrné rychlosti 139 wpm, během OT byla průměrná rychlost 104 wpm.

Porovnání průměrného mluvního tempa jednotlivých řečnic a tlumočnicků ukázalo tendenci tlumočnicků během RT projevů mluvit pomaleji než řečnice (viz graf č. 1). Tato skutečnost koresponduje s tvrzením Riccardi (2003:229), že namísto toho, aby se tlumočnicků snažil mluvit během RT rychleji, dochází k situaci, že si zvolí vlastní rychlost.

Graf č. 1 Porovnání průměrného tempa při RT projevech

Graf č. 2 Porovnání průměrného tempa při OT projevech

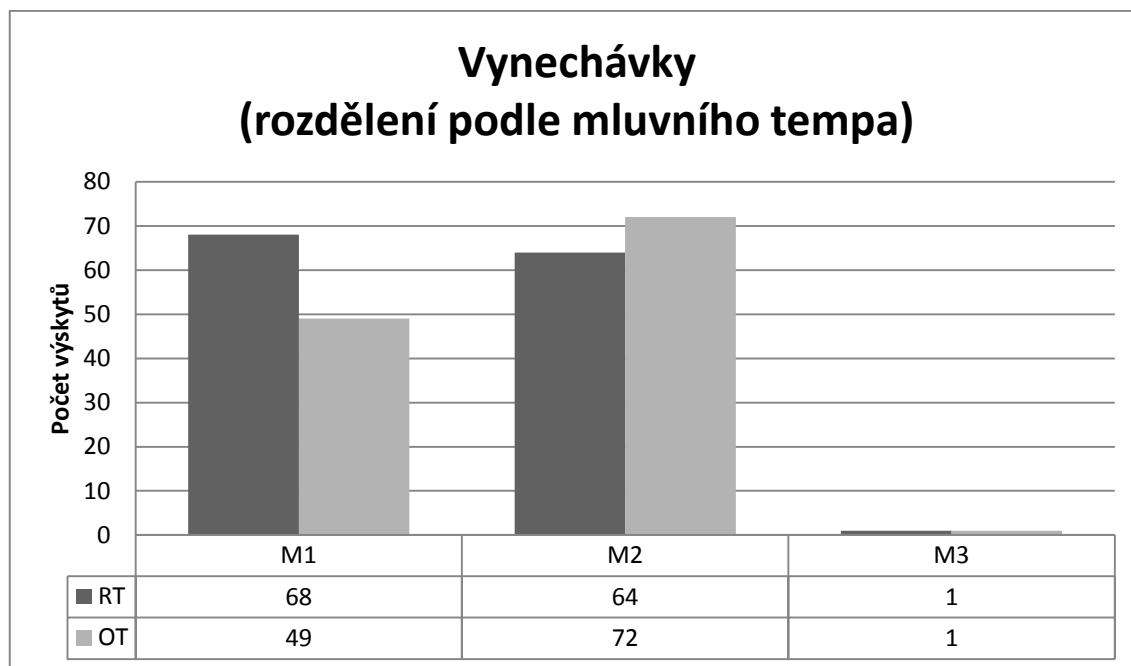

4.3. Výsledky analýzy

1) VYNECHÁVKA

Vynechávka, tedy vynechání materiálu (jednotek) VT, se ukázala jako nejčastěji aplikovaná tlumočnická strategie, ačkoliv je důležité vymezit si, o jaký druh vynechávky se jedná.

Graf č. 3 – Vynechávky (rozdělení podle mluvního tempa)

Vynechávka se objevila častěji u RT než OT, což bychom mohli vysvětlit jako důsledek snahy o ekonomičnost projevu, který je limitován časem. Největší zastoupení měly **M2**. Tato skupina zastřešuje dva druhy vynechávek, které Barik (1971, s. 201) sice nejprve prezentuje jako 2 různé skupiny, avšak posléze konstatuje, že je velmi obtížné objektivně určit, kdy došlo k aplikaci *comprehension omission* (tlumočnick vynechal větší úsek VT, protože nerozuměl nebo nedokáže přetlumočit daný úsek, a proto dochází k jasné ztrátě informací) a kdy došlo k aplikaci *delay omission* (vynechávka jako důsledek toho, že je tlumočnick pozadu za řečníkem a snaží se ho dohnat za cenu ztráty segmentu), protože hranice mezi nimi je velmi subjektivní. V naší analýze jsme se rozhodli spojit tyto dva druhy vynechávek do jedné skupiny a opíráme se přitom o Barikovo tvrzení, že *delay omission* lze označit jako podkategorii *comprehension omission*.

Vynechávky **M2** byly častěji aplikovány u OT, ačkoliv rozdíl mezi OT a RT není tak výrazný jako u **M1**. Mohli bychom se domnívat, že náročnost VT (v tomto případě na porozumění) nesouvisí s mluvním tempem, což by odpovídalo teorii Fernández (2015), podle které obtížnost projevu nemá souvislost s rychlým tempem řečníka. Ačkoliv bychom mohli předpokládat, že RT povede ke většímu zatížení pracovní kapacity a fáze porozumění, analýza korpusu ukázala, že k takové situaci může dojít i během OT a důležitější roli hraje obsah VT.

M1, tedy vynechávka slova, případně krátké fráze, která nemění gramatickou strukturu věty a způsobuje minimální ztrátu informací v kontextu SI, se vyskytovala častěji u RT projevů. Na základě hodnot v grafu č. 3 můžeme konstatovat, že zde se rozdíl mezi RT a OT projevů nejvýrazněji. Tento druh vynechávky se zdá jako vhodné řešení situace, kdy řečník mluví příliš rychle a tlumočnická postrádá dostatečnou pracovní kapacitu na to, aby převedl veškerý materiál VT do CT. Pokud dokáže tlumočnick správně filtrovat redundantní materiál, může dosáhnout adekvátního CT, aniž by zbytečně přetěžoval svoji pracovní kapacitu.

Al-Khanji, El-Shiyab a Hussein (2000, s. 554) uvádí, že tento druh tlumočnické strategie (označují ji *filtering*) tlumočnick aplikuje, aby dosáhl textové komprese, avšak zachovává sémantický obsah sdělení, a proto je tento druh vynechávky akceptovatelný.

Níže jsou uvedené příklady **M1** z analýzy korpusu.

Příklad č. 1

VT	CT
My own family in Paris that night were not in the bar; they were not at the match and were not at the concert.	Moje rodina v Paříži ten večer nebyla v baru nebo na zápase nebo na koncertě.

Přídavné jméno „*own*“ je v tomto případě redundantní, protože zájmeno „*moje*“ už v sobě obsahuje informaci, že se nejedná o rodinu někoho jiného, proto je tato vynechávka akceptovatelná a nemá zásadní vliv na ztrátu informací při převodu z VJ do CJ.

Vynechávka syntaktické struktury „*they were not*“ může potenciálně ubrat na důrazu, kterého opakováním řečnice dosáhne, avšak z hlediska převodu informace nedošlo k významné ztrátě. Taktéž musíme brát v potaz časový faktor, který limituje

tlumočnickův projev. Nadbytečné opakování se v takové situaci jeví jako nevhodná strategie.

Příklad č. 2

VT	CT
<i>Mr President, MEPs like Diane Dodds and Marine Le Pen would say that we in the north of Ireland are bound by a UK vote.</i>	<i>Poslanci jako Diane Dodds, Marine Le Pen říkají, že my v Severním Irsku jsme vázáni britským hlasováním.</i>

Vynechávka úvodního oslovení „*Mr President*“ je jedním z častých fenoménů tlumočení plenárního zasedání EP, ze situačního kontextu lze vyvodit, koho na úvod svého projevu řečníci oslovují.

Příklad č. 3

VT	CT
<i>I tell you that the last thing that the people of Ireland need is an EU border with 27 Member States stuck right in the middle of it.</i>	<i>A poslední věc, kterou Irové potřebují, je evropská hranice s 27 členskými státy, která by probíhala prostředkem Irska.</i>

„*I tell you that*“ je nadbytečná informace, protože vyjadřuje přesně to, co řečnice zrovna dělá – hovoří. Absence tohoto materiálu nevede ke ztrátě důležitých informací VT, protože ta hlavní myšlenka následuje až po vynechaném úseku.

Níže jsou uvedené příklady **M2** z analýzy korpusu.

Příklad č. 1

VT	CT
<i>Mr President, 'give me your huddled masses yearning to breathe free' is written proudly on the base of the Statute of Liberty.</i>	<i>Děkuji. Děkuji vám, pane předsedo.</i>

Začátek segmentu byl převeden pomocí automatizované úvodní fráze, ale následující úsek, který byl z informačního hlediska nejdůležitější, byl vynechán. Jedná se o citát, který tlumočnick v daný okamžik nedokázal přeložit ani parafrázovat, a proto zvolil strategii vynechávky, která však výrazně ovlivnila podobu sdělované myšlenky.

Příklad č. 2

VT	CT
<i>They must address the needs of the millions of victims who have become refugees as a result of the terror that they are enduring.</i>	<i>Musí vyjít vstříc potřebám milionů uprchlíků, kteří byli, museli utéct v důsledku tohoto násilí.</i>
<i>Violent extremism has grown in places ravaged by Western militaries, making the world considerably more dangerous.</i>	<i>Svět se stal daleko nebezpečnější.</i>

Na základě prvního segmentu bychom mohli tvrdit, že tlumočník již začínal mít potíže s převodem do CJ (ať už z důvodu časového posuvu, anebo z důvodu neporozumění VT), který v následujícím segmentu vedl k ztrátě důležitých informací, protože vynechaný úsek vysvětluje, proč se vlastně „svět se stal daleko nebezpečnější“.

Barik (1971, s. 201) vynechávky **M3** charakterizuje jako vynechání materiálu, které následně vede ke spojení větných jednotek, které původně spojené nebyly a které vytvoří novou větu s mírně odlišným významem než ve VT. Také dodává, že se s tímto druhem vynechávky často nesetkáváme, což naše analýza potvrzuje. Níže je uveden příklad **M3** z analýzy korpusu.

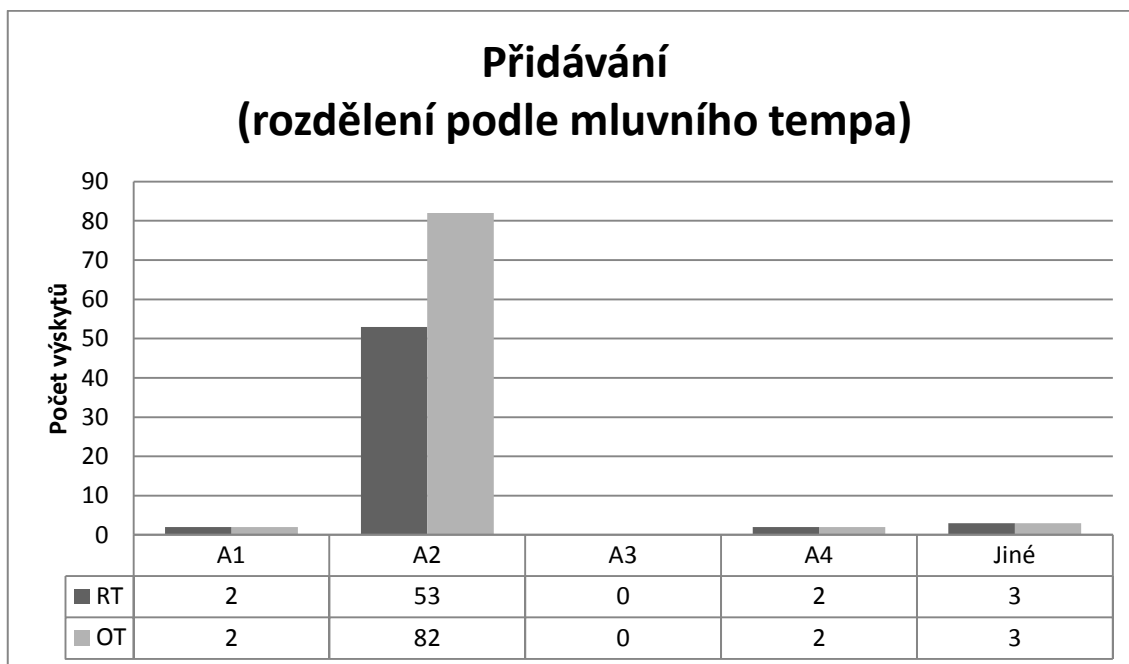
Příklad č. 1

VT	CT
<i>This is to keep the rest of us safe, so that we can continue to travel and trade across borders.</i>	<i>To je tak, abychom my ostatní mohli bezpečně cestovat přes hranice.</i>

2) PŘIDÁVÁNÍ

Tato tlumočnická strategie se projevuje přidáváním materiálu navíc v CT.

Graf č. 4 – Přidávání (rozdělení podle mluvního tempa)

Analýza korpusu ukázala, že strategie přidávání je častější u OT. Tlumočnick má více času na zpracování VT a jeho produkci v CJ, a proto je možné, že mu tato časová rezerva umožňuje doplnit VT o materiál, který v něm původně nebyl, a proto je A2 nejfrekventovaněji užívaný druh přidávání. Tendence k řečové dekompresi je výraznější u OT.

U zbývajících druhů přidávání nebyl zaznamenán výrazný rozdíl v četnosti aplikace této strategie v RT a OT. Přidávání materiálu **A1** v podobě kvalifikátoru se nevyskytovalo velmi často. Níže jsou uvedené příklady **A1** z analýzy korpusu.

Příklad č. 1

VT	CT
<i>The UK research community is one of the leaders in trying to solve and help find solutions for infectious diseases that unless cured at source are putting increased risks back on our own communities at home, for example drug-resistant TB, which is back in parts of Europe.</i>	<i>Ale co se týče té naší vědecké komunity ve Velké Británii, ta je skutečně na vedoucím místě ve snaze najít nová řešení, která by umožnila léčit tyto nemoci, například tuberkulóza, která v současné době, v současné době už se do Evropy dostala.</i>

Příklad č. 2

VT	CT
<i>Ebola is a real and growing danger.</i>	<i>Ebola je skutečně mimořádně nebezpečná.</i>

Přidávání A2 v podobě rozvedení myšlenky nebo jiného přímého přidání do CT byl nejčastější druh strategie přidávání. Objevil se podstatně častěji u OT, což připisujeme faktu, že tlumočník není nucen držet krok s rychlým tempem řečníka, což mu umožňuje aplikovat řečovou dekompresi. Níže uvádíme příklady A2:

Příklad č. 1

VT	CT
<i>We have the money in our budgets.</i>	<i>Čili v rozpočtu tyto peníze jsou.</i>
<i>Let us put it to good use and get it to the scientists right now.</i>	<i>Pojďme tyto peníze využít co nejlépe, tak aby se dostaly do rukou vědců, kteří nám mohou ten lék najít.</i>

Příklad č. 2

VT	CT
<i>No one can find cures to Ebola by themselves but this programme enables African partners to work with our own national researchers, both charitably funded researchers and private companies like Glaxo-Smith-Kline which, I understand, may have the most advanced potential vaccine for Ebola.</i>	<i>Nikdo si nemůže myslet, že bude schopen sám najít lék na ebolu, ale musíme skutečně povzbudit naše vlastní výzkumná centra, také soukromé firmy jako je Smith-Kline a další, které možná mají v současné době potenciální vakcínu, která by byla k dispozici k boji proti ebole.</i>

Příklad č. 3

VT	CT
<i>Not only this but also the killing rampages against Christian communities in Syria and Iraq.</i>	<i>Ale nejen to, ale i zabíjení v křesťanských komunitách v Sýrii a v Iráku jsou velmi vážné věci.</i>

K přidávání nového vztahu mezi větnými členy pomocí např. spojky nebo jiného materiálu, neboli k aplikaci **A3** v korpusu se nedocházelo, většinou se jednalo o **A2**, popřípadě o jiný druh přidávání. Vynechávky **A4** aplikované za účelem tzv. „ukončení“ úseku, jsme v analýze zaznamenali. Níže uvádíme příklad **A4**:

Příklad č. 1

VT	CT
<i>That is wrong; it ought not to happen and it is important that it should never happen again.</i>	<i>To je špatně. To by se nemělo stát a musíme se snažit, aby se to nestalo někde znovu.</i> <i>Děkuji vám.</i>

Fráze „*děkuji*“ patří mezi automatizované fráze, pomocí kterých tlumočnick uzavírá projev jednoho řečníka, aby mohl následovat projev dalšího řečníka. Užití této strategie bylo v OT a RT na stejné úrovni.

Jiné druhy přidávání materiálu

Barik (1971, s. 203) ve své studii zmiňuje kromě 4 výše uvedených druhů přidávání ještě další, které nemají zásadní vliv na převáděnou myšlenku. Jedná se např. o propojení různých jednotek přidáním spojky „*a*“ mezi fráze nebo věty, přidání v podobě specifikace, překlad jazykově specifických položek, které v CJ nejsou potřeba, přidávání předložek, které vedou k negramatické struktuře, ale neovlivňují význam sdělení, přidávání komentářů, které se netýkají VT apod.

V analýze se ukázalo, že tlumočníci EP mají tendenci užívat automatizované úvodní fráze, které sice neodpovídají VT, ale plní určitou funkci, tedy naznačit publiku, že předchozí projev byl ukončen a následuje další řečník. V daném kontextu tento druh přidávání nepovažujeme za chybu.

Příklad č. 1

VT	CT
<i>Mr President, we have witnessed a terrible evil in recent weeks.</i>	<i>Děkuji, pane předsedo. Kolegové, byli jsme svědky strašného zla v posledních týdnech.</i>

Tlumočnick přidává „*děkuji*“, aby naznačil konec předchozího projevu a začátek nového projevu. Přidání „*kolegové*“ se v tomto případě jeví nadbytečné, protože se objevuje ve stejném segmentu jako „*děkuji*“ a má v podstatě stejnou funkci.

Příklad č. 2

VT	CT
<i>We have the money in our budgets</i>	<i>Čili v rozpočtu tyto peníze jsou.</i>

Přidání v podobě specifikace. Namísto „*the*“ bylo použito specifičtější „*tyto*“.

Příklad č. 3

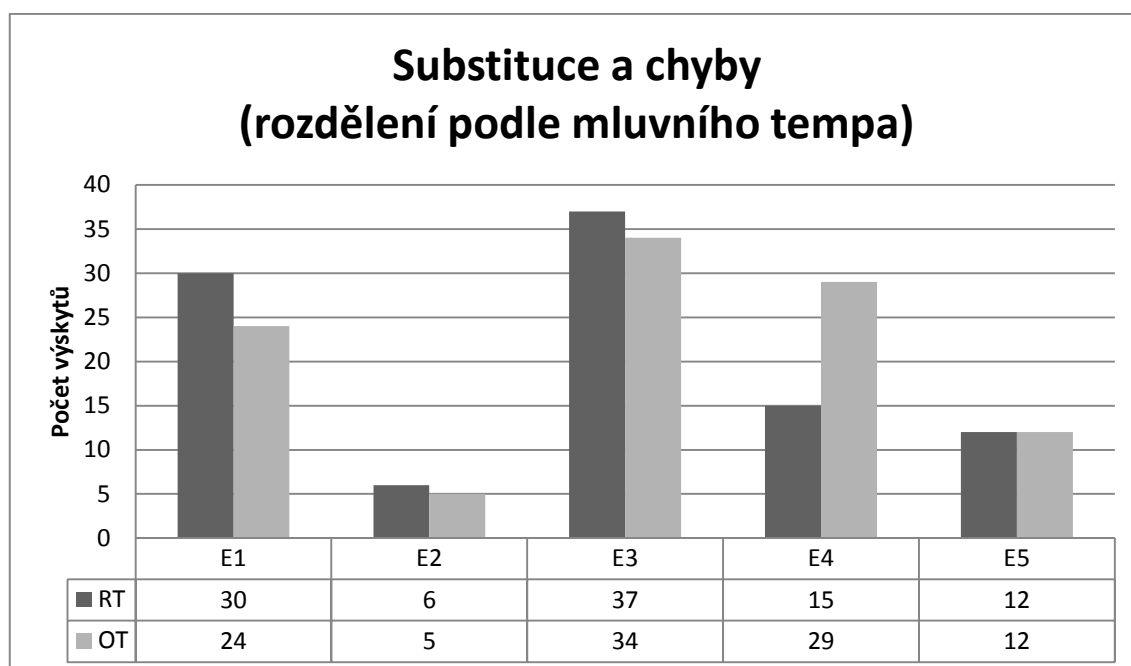
VT	CT
<i>So please, will you be calm. Take time.</i>	<i>Takže prosím vás, uklidněte se a dejte si načas.</i>

Došlo k propojení dvou vět pomocí spojky „*a*“.

3) SUBSTITUCE A CHYBY

Barik (1971, s. 204) definuje substituce jako nahrazování materiálu VT jiným materiálem v CT. Některé substituce mají minimální vliv na konečnou podobu CT, jiné mohou vyústit v chybný převod. Substituce a chyby byly na druhém místě, co se týče frekvence užití. Nebyl zaznamenán výrazný rozdíl mezi RT a OT. S výjimkou *E1* a *E4* byl výskyt zbývajících druhů substitucí a chyb velmi vyrovnaný.

Graf č. 5 – Substituce a chyby (rozdělení podle mluvního tempa)

E3 a **E4** byly častější u OT, kde má tlumočník více času na zpracování myšlenky, a proto je možné, že následný CT projde mírnou až značnou reformulací, ze které vznikne někdy uzuálnější projev, ale někdy je pouze zachována hlavní myšlenka. Níže jsou uvedené příklady **E1**, kde dochází pouze k mírnému významovému posunu:

Příklad č. 1

VT	CT
<i>Individual countries, however, should consider the impact on their on their neighbours when they are granting asylum.</i>	<i>Jednotlivé země by měly při udělování azylu uvažovat také o efektu na vedlejší státy.</i>

Pro slovo „*impact*“ by v tomto kontextu bylo vhodnější užít český ekvivalent „*dopad*“, avšak sdělovaná myšlenka zůstává stejná.

Stupnice **E3 – E5** hodnotí míru odklonu od VT. **E1** a **E3** jsou v rámci kontextu většinou akceptovatelné. **E4** a **E5** se vyznačují značným posunem od smyslu VT a v závislosti na velikosti tohoto posunu a závažnosti zvolené reformulace s E4 a E5 klesá míra akceptovatelnosti převedeného segmentu. Z grafu č. 5 můžeme vyčíst, že ke strategii substituce tlumočníci inklinují spíše během OT.

Na rozdíl od předchozího druhu substitucí a chyb se v případě **E2** jedná o chybný převod lexikální jednotky způsobený tím, že tlumočník neporozuměl VT. Dochází k výraznější změně významu lexikální jednotky ale nikoliv celého segmentu. Níže uvádíme příklady **E2**:

Příklad č. 1

VT	CT
<i>Sinn Féin worked for a strong remain vote on the basis of another Europe – a more social Europe, a more democratic Europe – and clearly I say to the Commission and to the Council that you are not listening.</i>	<i>Sinn Féin, my jsme tedy pracovali na tom, aby byl hlasování ve prospěch „Remain“ na základě nové, socialističtější Evropy, demokratičtější Evropy a já jasně říkám Komisi a Radě, vy jste neposlouchali.</i>

Nesprávný ekvivalent „social“, jedná se o „sociálnější“ (týkající se lidské společnosti) nikoliv „socialističtější“ (myšlenkový směr prosazující beztržní společnost a společné vlastnictví) Evropu.

Příklad č. 2

VT	CT
<i>Mr President, firstly allow me to express my personal sympathy and that of my constituents in Northern Ireland following the recent abhorrent attacks and loss of life.</i>	<i>Paní-, pan předsedo, dovolu, bych vyjádřila svoje sympatie svým spoluobčaným v Irsku nad nedávnými útoky a ztráty životů.</i>

Tlumočník udělal sémantickou chybu při převodu „sympathy“, které zde neznamená „sympatie“ nýbrž „soustrast“. Celkový smysl sdělení má odlišný účinek než měla řečnice v úmyslu.

Následující tři druhy substitucí a chyb jsme na základě jejich definice zařadili mezi strategie reformulace VT, kdy se z dlouhých, složitých vět tvoří kratší věty, mění se slovesný rod z aktiva na pasivum a naopak, mění se slovosled apod. Tlumočník musí reformulovat VT, aby dosáhl co nejvěrnějšího převodu myšlenek do CJ a zároveň zněl

co nejpřirozeněji. Reformulace také nachází uplatnění, pokud v CJ neexistuje ekvivalent pro výraz ve VJ, nebo by případně vyzněl neuzuálně (Jones 2002, s. 81-82).

Strategie **E3** naznačuje, že tlumočnick říká to, co řečník, jen jinými způsoby. Změna významu je minimální. Níže uvádíme příklady **E3**:

Příklad č. 1

VT	CT
<i>The starting point in the fight against radicalisation should be everyone, in each of our societies, coming together to call out these barbarians for what they are.</i>	<i>Zájem na deradikalizaci by měl platit pro všechny. Všechny společnosti by se měly snažit potrestat tyto barbary.</i>

Tlumočnick v CT mění hledisko a namísto „boji proti radikalizaci“ užívá „deradikalizaci“, což znamená to samé.

Příklad č. 2

VT	CT
<i>It is wrong; let this Parliament have the courage to call it as it really is – the persecution of those of faith.</i>	<i>To není správné. Je potřeba, aby tento parlament měl odvahu toto odsoudit, protože se skutečně jedná o perzekuci na základě víry.</i>

Tlumočnick v CT mění hledisko a namísto „To je špatné“ užívá zápornou konstrukci „To není správné“, která sděluje tu samou myšlenkou.

Další skupinu tvoří **E4**, tedy reformulace, které poměrně výrazněji mění význam, ale nedochází k zásadní změně hlavní myšlenky. Níže uvádíme příklady **E4**:

Příklad č. 1

VT	CT
<i>From 1892, Ellis Island, without computers, neither internet nor modern-day sophistication, offered safe and legal access to millions.</i>	<i>Musím říci, že v minulosti sice nebyly počítače nebo internet, ale přesto jsme byli schopni přijmout mnoho uprchlíků.</i>

Vynechání „From 1892, Ellis Island“, které odkazuje na imigrační středisko v USA, které bývá také nazýváno „vstupní brána do USA“, posluchače CJ připravuje o kontext situace, kdy řečnice upozorňuje na způsob, jakým se v minulosti USA

vypořádalo s přílivem imigrantů. Tlumočník tuto situaci rovnou přesunul do kontextu Evropy. Úsek „*ale přesto jsme byli schopni přijmout mnoho uprchlíků*“ nekoresponduje s daným úsekem ve VT, protože v originále řečnice hovoří o situaci v USA, nikoliv v Evropě. Avšak hlavní myšlenka, tj. že kdysi se i bez moderní techniky dal zvládnout příliv imigrantů, zůstává zachována i v CT.

Příklad č. 2

VT	CT
<p><i>Granting refugee status does not give that person automatic rights to move across Europe, and I think this needs to be very clear because otherwise we risk jeopardising public confidence in free movement in Europe.</i></p> <p><i>So let us be very clear to people about their rights, and even at this difficult time we must not postpone other reforms to build our economies.</i></p>	<p><i>Protože azylant nemá automaticky právo se pohybovat po Evropě. To musí být jasné, protože jinak hrozí, že narušíme veřejnou důvěru ve svobodný pohyb v Evropě.</i></p> <p><i>Takže měli bychom mít jasno v těchto právech a nesmíme odkládat další reformy budování našich ekonomik.</i></p>

Došlo k významovému posunu v „*Takže měli bychom mít jasno v těchto právech*“, protože VT hovoří o tom, že bychom „*měli lidem jasně vysvětlit, jaká mají práva*“, ale hlavní myšlenka, tj. je důležité, aby byla záležitost, která se týká práv (uprchlíků) adekvátně vyřešena, byla do CT převedena.

Aplikace **E5** vede k zásadní změně významu. Analýza korpusu ukázala, že výsledky jsou v RT a OT poměrně vyrovnané. Domníváme se, že obtížnost textu hraje nejspíše větší roli než tempo řeči. Níže uvádíme příklady **E5**:

Příklad č. 1

VT	CT
<p><i>Terrorism is never justified and we must be united in the fight against terror, united across countries and, importantly, united across different faiths.</i></p>	<p><i>Terorismus nelze nikdy ospravedlnit. Nemusíme být jednotní v boji proti teroru napříč zeměmi a především napříč různými náboženstvími.</i></p>

Užití špatného ekvivalentu vedle k zásadní změně sdělované informace, která v CT vyjadřuje opak toho, co měla řečnice v úmyslu říct.

Příklad č. 2

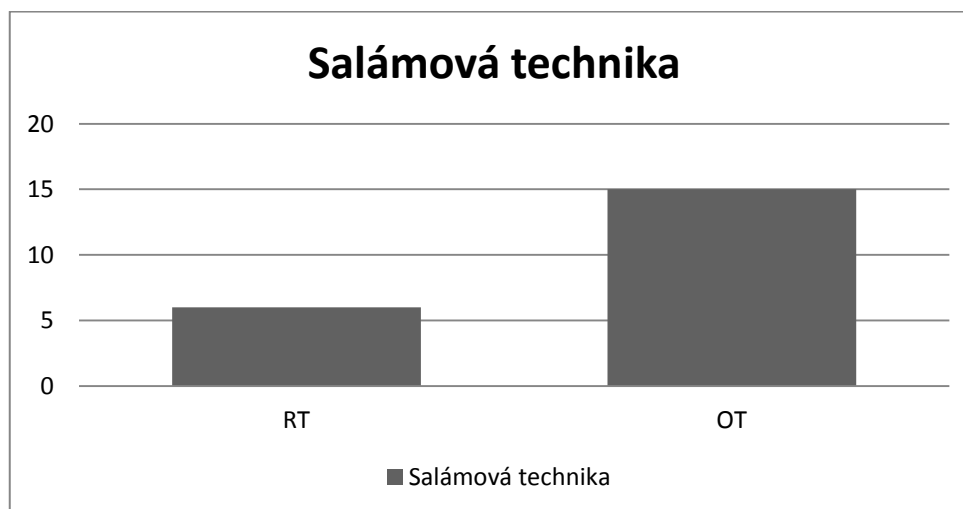
VT	CT
<p><i>Mr President, 'give me your huddled masses yearning to breathe free' is written proudly on the base of the Statute of Liberty.</i></p> <p>What would be written if she stood in Lampedusa?</p>	<p><i>Děkuji. Děkuji vám, pane předsedo.</i></p> <p>Co by zaznělo dnes v Lampeduse?</p>

Tlumočník se v prvním segmentu potýkal s problémy, které řešil pomocí vynechávky, avšak tím dochází v následujícím segmentu ke ztrátě informací, protože je vynechán materiál, na který řečnice odkazuje. Podařilo se zachovat pouze lokaci, tj. Lampedusu, se kterou jsou posluchači vzhledem k tématu projevu nejspíše obeznámeni, a ví, co se tam děje. Řečnice se snažila o porovnání situace v USA, kam v minulosti přicházeli imigranti a kde nyní socha Svobody symbolizuje naději a svobodu pro imigranty, se situací v Lampeduse, která se v současnosti potýká s přílivem imigrantů mířících do Evropy. Do CT tato myšlenka nebyla převedena a reformulace se snaží zachovat alespoň to, co zbylo z hlavní myšlenky.

4) SALÁMOVÁ TECHNIKA

Rozdělení dlouhého složitého souvětí VT na kratší věty v CT, aby tlumočnickův projev zněl jasně a srozumitelně, bylo užíváno v častěji v OT.

Graf č. 6 – Salámová technika (rozdělení podle mluvního tempa)

Příklad č. 1

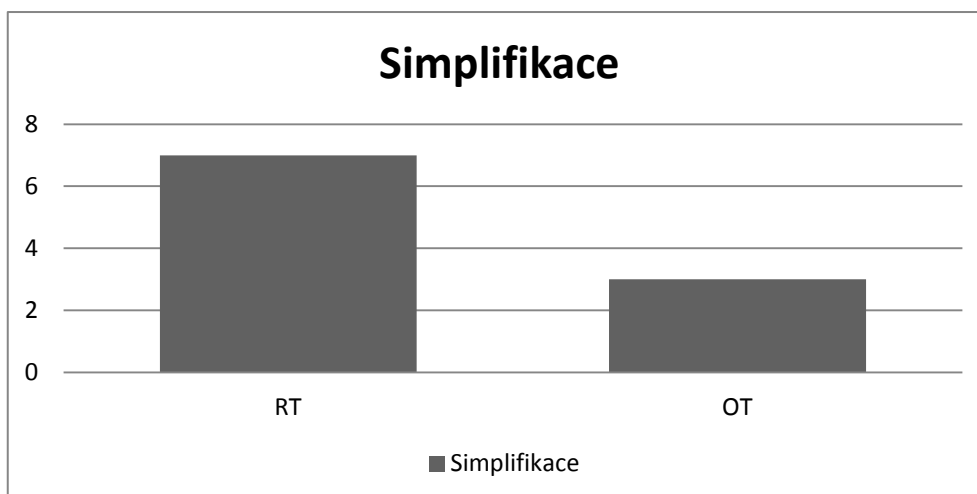
VT	CT
<i>As regards the first question, we have a very clear principle in this Parliament that if you want to ask a question of another Member you ask the Member concerned, so I am afraid I cannot answer the question that you are putting to Mr Deva because, whilst he is an enormously esteemed colleague, I am not him.</i>	<i>Co se týče té první otázky, tady máme naprosto jasný princip. Jestliže chcete se obrátit s otázkou na dalšího poslance, tak se obračíte na toho poslance, kterého se týká. Já nemohu odpovědět otázku, kterou vlastně kladete panu Devovi, protože i když se jedná o mimořádně váženého kolegu, já nejsem on.</i>

5) Simplifikace

Se zjednodušováním se podle Jonese (1998, s. 98-99) setkáváme nejčastěji u velmi odborných projevů. Projevy, které jsme zvolili do korpusu, nepovažujeme za vysoce odborné, přesto jsme v případě RT zaznamenali častou aplikaci strategie simplifikace.

Jedná o způsob, jak vyřešit časový faktor SI, jelikož během simplifikace dochází nepochybně k filtrování redundantního materiálu.

Graf č. 7 – Simplifikace (rozdělení podle mluvního tempa)

Příklad č. 1

VT	CT
<i>Madam President, from my experience of communities living under threat in Northern Ireland, I can tell Members of this House that</i>	<i>Vážená paní předsedající, z mé zkušenosti života v Severním Irsku mohu říci kolegům, že at' je bomb nebo teroristických činů jakýkoliv</i>

<i>there is no number of bombs, bullets, or callous acts of terrorism that can hope to uproot democracy or destroy a free and fair way of life.</i>	<i>počet, nemůže to ohrozit víru v demokracii a svobodný život.</i>
---	---

Tlumočník užívá obecnější výraz než řečník, ale v kontextu situace odkazuje k té samé skupině lidí.

Příklad č. 2

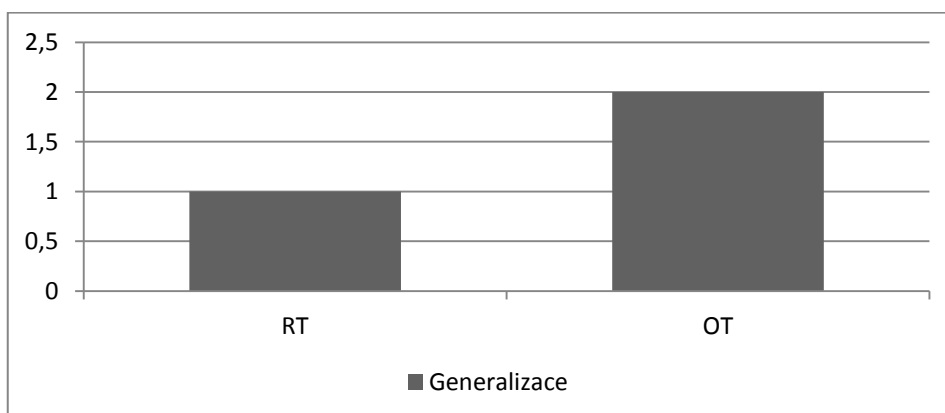
VT	CT
<i>In my own constituency, the Paris attacks have cast the minds of our people back to the days when IRA terrorists bombed our capital city.</i>	<i>V mém volebním okrsku připomněly našim lidem dny, kdy bomby teroristů IRA také zaznívaly našim městem.</i>

Na výše uvedených příkladech můžeme sledovat, že se tlumočník se snaží pomocí simplifikace vyjádřit obsáhlejší pojmy pomocí jednodušších, kratší pojmů, což můžeme považovat za znak principu ekonomičnosti projevu.

6) Generalizace

Generalizace spočívá v užití obecného termínu pro řadu specifických termín, popřípadě hyperonyma. Podle Jonese se tato strategie má uplatnit zejména v RT, získaná data tuto myšlenku nemohou zcela podpořit. Domníváme se, že roli hraje i omezený vzorek.

Graf č. 8 – Generalizace (rozdělení podle mluvniho tempa)

Příklad č. 1

VT	CT
<i>Our thoughts and prayers are with his wife and family circle.</i>	<i>Is jeho rodinou souhlasíme.</i>

7) Shrnutí a rekapitulace

Shrnutí nebo zopakování hlavních myšlenek projevu, tedy toho, co řečník už jednou řekl a tlumočnick již jednou převedl do CJ, se v analýze korpusu neobjevilo ani jednou. Je možné, že protože projevy jsou předem připravené, částečně čtené a časově limitované, tak si řečníci pečlivě vybírají, co chtějí sdělit, a nemá smysl opakovat to samé. V případě improvizovaných projevů je logická struktura o něco volnější, a proto je možné, že zde aplikace těchto strategií bude vhodnější.

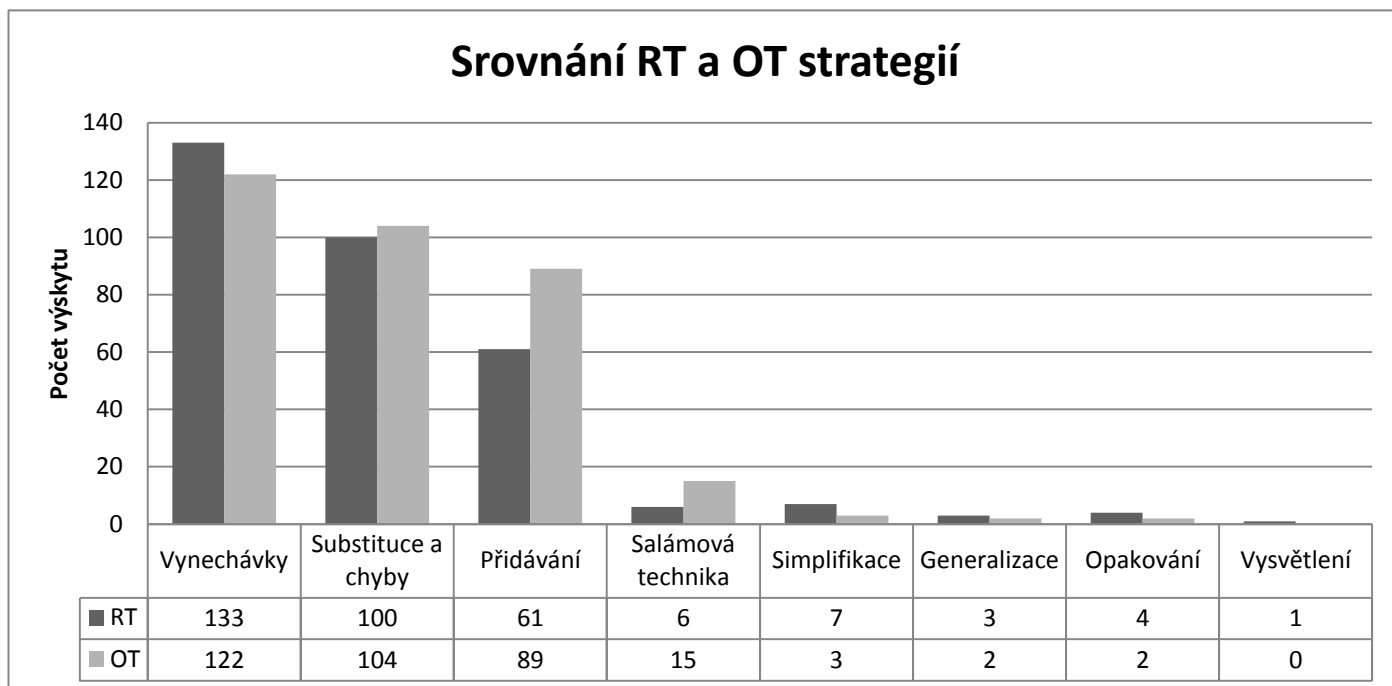
8) Vysvětlení

Snaha tlumočnicka o vysvětlení pojmu, pro který neexistuje přímý ekvivalent v CJ, nebo když si tlumočnick myslí, že ho publikum nejspíše nezná (Jones 2002, s. 104-105), se objevila jednou, a to v RT.

Příklad č. 1

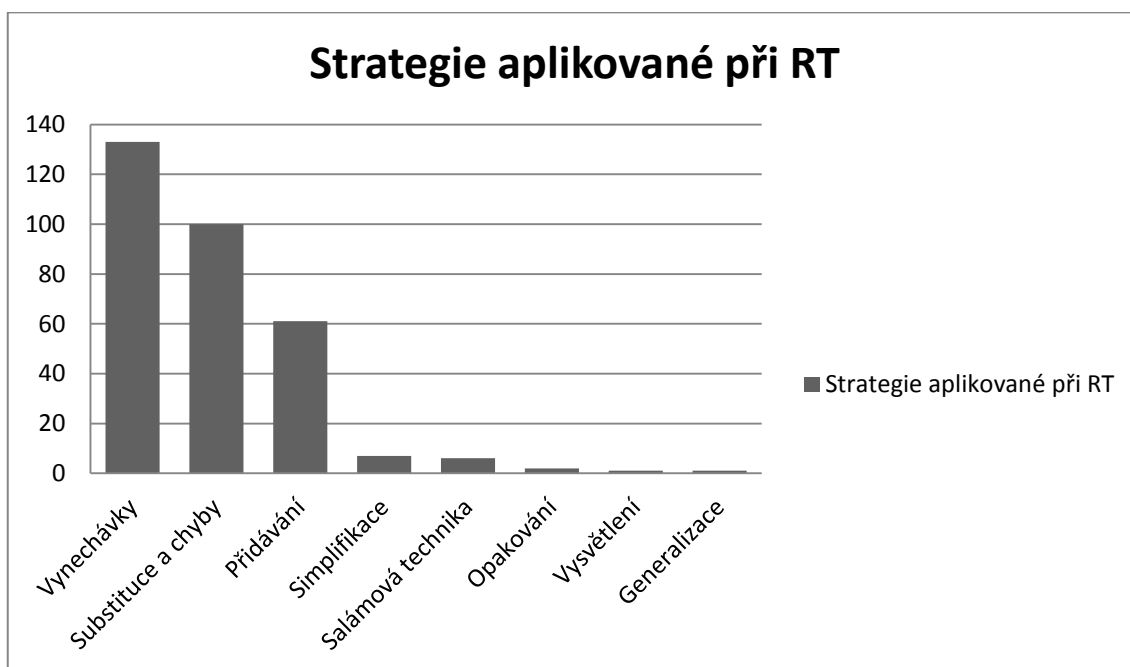
VT	CT
<i>I am concerned that the top—down quotas will build resentment.</i>	<i>A vzhledem k tomu, že kvóty seslané shora budí jaksi pobouření.</i>

Graf č. 9 – Srovnání RT a OT strategií

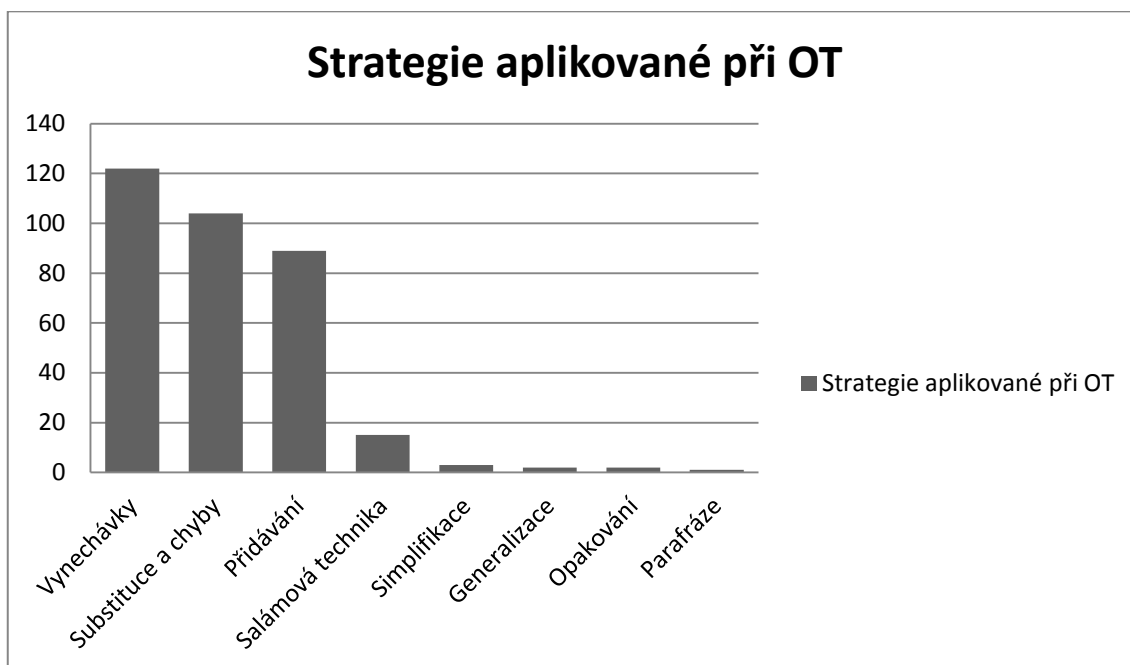

Graf č. 9 znázorňuje četnost výskytu jednotlivých tlumočnických strategií, které jsme při analýze korpusu identifikovali. V následujících grafech č. 10 a 11. naleznete hodnoty pro jednotlivé druhy mluvního tempa.

Graf č. 10 – Strategie aplikované při RT

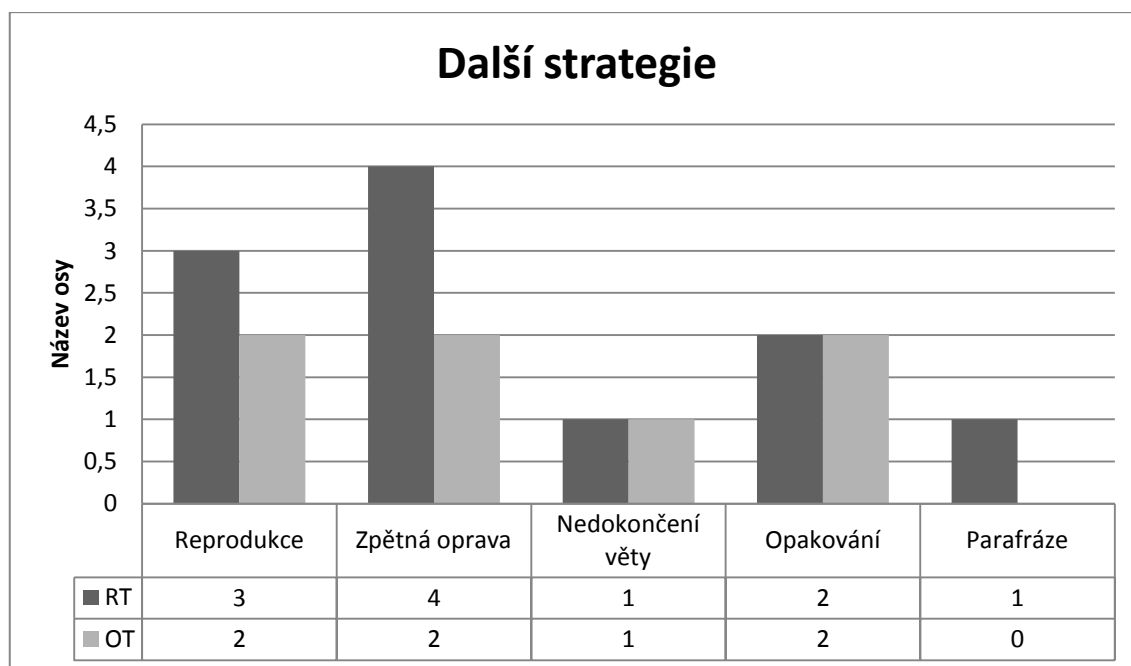

Graf č. 11 – Strategie aplikované při OT

DALŠÍ STRATEGIE

Graf č. 12 – Další strategie

Kromě strategií, které vycházejí z Jonesovy a Barikovy klasifikace, jsme identifikovali další strategie, např. *reprodukcí* (Gile 2009), tj. zopakování pojmu přesně tak, jak byl pronesen ve VJ:

VT	CT
<i>We do not need the 'search and destroy' operation that is being advocated.</i>	<i>Potřebujeme jiné řešení než akci „search and destroy“.</i>

Zejména u RT se tlumočníci rozhodují pro *zpětnou opravu* (Lederer 1978, Kohn a Kalina 1996, Kader a Seubert 2014) vlastní chyby:

VT	CT
<i>Mr President, firstly allow me to express my personal sympathy and that of my constituents in Northern Ireland following the recent abhorrent attacks and loss of life.</i>	<i>Paní-, pane předsedo, dovolte, abych vyjádřila svoje sympatie svým spoluobčaným v Irsku nad nedávnými útoky a ztráty životů.</i>

Strategie *nedokončení věty* (Al-Khanji, El-Shiyab, Hussein 2000, Odhiambo et al. 2013) byla zaznamenána jednou a nejspíše byla důsledkem problémů, se kterými se tlumočník potýkal v předchozím segmentu, kde si můžeme povšimnout vynechávky **M2**:

VT	CT
<p><i>Today, along with colleagues, I am displaying the translated word for Christian, a symbol used by Islamic State (IS) to mark out Christian homes during their killing rampages.</i></p>	<p><i>A spolu s kolegy, kteří tady nesou na sobě písmeno N, kterým jsou označeny křesťanské domy.</i></p>
<p><i>We need action from the international community but the failure of the European Union is evident.</i></p>	<p><i>My potřebujeme akci mezinárodního společenství, ale Evropská unie jedná způsobem, který je jaksi...</i></p>
<p><i>It is disappointing that Baroness Ashton has not taken the time to contribute to today's debate herself.</i></p>	<p><i>My jsme zklamáni tím, že baronka Ashtonová si neudělala čas, aby sem přišla.</i></p>

4.4. ZÁVĚR

Analýza korpusu se snažila nalézt odpovědi na výzkumné otázky uvedené v úvodu této diplomové práce:

Jaké jsou nejčastěji užívané strategie?

Analýza 18 projevů z plenárního zasedání EP potvrdila teorii o tom, že tlumočnické strategie nejsou aplikovány izolovaně, nýbrž v mnoha případech je daný segment zpracován pomocí několika strategií, než dojde k produkci CT. Ukázalo se, že tlumočníci EP nejčastěji aplikovali *vynechávky*, *substituce* a *přidávání*. Zbývající strategie v porovnání s těmito třemi nebyly výrazně zastoupené.

Liší se strategie aplikované během RT a OT?

Analýza korpusu neprokázala výrazný rozdíl, co se týče nejčastěji aplikovaných strategií u RT a OT. Rozdíly jsme však zaznamenali na nižší úrovni, která se týká podkategorií *vynechávek* a *přidávání*. V případě RT byly hodnoty *vynechávek M1* a *M2* na poměrně stejné úrovni. V případě OT jsme zaznamenali podstatně vyšší hodnoty u *M2*, které připisujeme informační hutnosti některých OT projevů.

V případě strategie *přidávání* dosahují nejvyšších hodnot *A2*, kde byl podstatný rozdíl mezi OT a RT. Vyšší výskyt *A2* u OT nejspíše naznačuje, že řečník má více času na řečovou dekompresi, anebo se snaží vykompenzovat ztrátu materiálu (zde se opíráme o fakt, že tlumočníci během OT projevů vykazovali tendenci k užívání *M2*, která vede k podstatné ztrátě materiálu VT).

Je vynechávka nejfrekventovaněji užívanou tlumočnickou strategií?

Naše analýza potvrzuje výsledky předchozích studií, podle kterých mají tlumočníci tendenci aplikovat strategii *vynechávek*, hovoří-li řečník příliš rychle (Gerver 1969, Barik 1971, Gumul a Łyda 2007, Kalina 1998, Galli 1990, Gile 2009). Výsledky tohoto

experimentu ale také naznačují, že vynechávka nesouvisí jen s mluvním tempem, protože frekvence aplikace vynechávek byla u RT o pouhých 8 % vyšší než u OT.

Srovnání jednotlivých druhů vynechávek ukázalo, že **M1**, které mají minimální vliv na přenos informací, se častěji objevují u RT, což by mohla znamenat, že tlumočníci EP dokážou efektivně filtrovat redundantní informace, aby se vyrovnali s rychlým mluvním tempem řečníka. Na základě výsledků analýzy jsme zjistili, že nejvyšší počet výskytů měly **M2**, které jsou závažnější, jelikož výrazně ovlivňují smysl sdělení, což koresponduje s tvrzením Pio (2003), že větší výskyt vynechávek vede k chybám.

Zaznamenali jsme o něco vyšší výskyt *salámové techniky* u OT. Domníváme se, že tlumočníci EP aplikovali tuto strategii pro zlepšení porozumění VT.

Strategie *generalizace* se vyskytovala častěji u OT. V případě OT by tlumočnick teoreticky měl mít více času na zpracování informace, a proto by mohl mít více času rozhodnout se, zda je nutné materiál VT převést celý, anebo si vystačí pouze s generalizací. Mluví-li řečník rychle, tlumočnick nemusí mít dostatek prostoru pro analýzu významnosti jednotlivých položek z výčtu, a proto nemusí považovat generalizaci v daný okamžik za vhodnou strategii. Zvolené projevy neobsahovaly mnoho výčtů ani číselných údajů, pro které je strategie generalizace doporučována (Jones, 1998, s. 101), což nejspíše ovlivnilo i výsledný počet aplikací.

Zaznamenali jsme častější aplikaci *simplifikace* v RT než OT, která může mít souvislost se snahou tlumočnicka o užití jednoduššího pojmu namísto víceslovných označení, což by korespondovalo se snahou o zachování principu ekonomičnosti projevu.

Mezi další strategie, které definoval Jones (2002) a které byly během analýzy korpusu identifikovány, patří *vysvětlení*, byť se nejednalo o frekventovaně užívanou strategii. Tlumočnick se nezdá opírat o situační kontext a předpokládají, že je publikum do jisté míry obeznámeno s pojmy, které řečníci užívají. Tlumočnick volí tuto strategii, aby se zbavili redundantního materiálu a získali více času na zpracování následujícího úseku VT.

Srovnání *substitucí* u RT a OT naznačuje, že je u OT výskyt *reformulací*, které však nemusí automaticky znamenat *chybu*, vyšší. Tato skutečnost může souviset s méně stresujícím časovým faktorem mluvního tempa, které následně umožňuje tlumočnickovi hledat jiné způsoby vyjádření téže myšlenky.

Během analýzy jsme také zaznamenali aplikaci automatizovaných strategií, a to zejména v úvodu a na konci jednotlivých projevů. Jednalo se o kombinaci *vynechávky* a *přidávání*, které sice významově nekorespondovaly s VT, ale v situačním kontextu plenárního zasedání zastávaly poměrně logickou funkci ukončení a zahájení jednotlivých projevů.

4.5. DISKUZE

Výsledky analýzy neprokázaly zásadní vliv rychlosti mluvního tempa na aplikované strategie, spíše byla potvrzena hypotéza Fernández (2015), podle které vysoké tempo nemá vliv na obtížnost projevu, protože aplikace **M2** a *reformulací*, které vedly ke změně významu VT, se vyskytovaly častěji u OT projevů. Tempo řeči tedy nemusí mít až tak zásadní vliv na pracovní kapacitu tlumočnicka jako informační hutnost nebo neznámé termíny ve VT.

Výsledky analýzy mohou pomoci při výuce budoucích tlumočnicků, pro které je osvojení a automatizace vhodných tlumočnických strategií důležitou součástí studia. Z autentických dat jsme zjistili nejčastěji aplikované strategie, ať už během RT nebo OT. Je evidentní, že v praxi se tlumočníci nevyhnou **M1**, neboli eliminaci redundancí či filtrování, a proto by bylo pro studenty užitečné, kdyby dokázali identifikovat, jaký materiál je redundantní a co je nutné převést, aby byl zachován sémantický obsah VT. Výskyt **M2** naznačuje potřebu zaměřit se na časový posuv, aby tlumočníci byli schopni předcházet situaci, kdy velký časový odstup od řečníka způsobí ztrátu důležitých informací.

Během analýzy byly identifikovány i další strategie, které nejsou zahrnuty v Barikově a Jonesově klasifikaci. Aktualizace Jonesovy klasifikace by byla užitečná jak pro studenty tlumočení i profesionální tlumočnický.

SHRNUTÍ

Tématem této diplomové práce jsou tlumočnické strategie a vliv rychlosti mluvního tempa na jejich výběr. Jedná se o teoreticko-empirickou studii, která se snaží je zmapovat problematiku přístupů k tlumočnickým strategiím. Pozornost je věnována zejména strategiím, které lze aplikovat během simultánního tlumočení. Hledá se odpověď na tři výzkumné otázky: *Jaké jsou nejčastěji užívané strategie? Liší se strategie aplikované během OT a RT? Je vynechávka nejfrekventovaněji užívanou tlumočnickou strategií?*

Tato práce vychází z hypotézy mnoha autorů, že mluvní tempo představuje jedno z úskalí SI (Gerver 1969, Gile 1995). Tato hypotéza je v našem výzkumu analyzována v souvislosti s hypotézou, že rychlé mluvní tempo vede k aplikaci specifických tlumočnických strategií, mezi které se řadí např. *vynechávky, substituce, komprese, kondenzace, generalizace, simplifikace* či *časový posuv* (Galli 1990, Kohn a Kalina 1996, Kalina 1998, Pio 2003, Gile 2009).

Tlumočnické strategie jsou jedním z častých předmětů tlumočnického výzkumu. V první kapitole jsme se zaměřili na představení problematiky tlumočnických strategií a jejich významu pro tlumočení. Dále jsme se snažili demonstrovat nejednotnost terminologie a rozmanitost v přístupech k tlumočnickým strategiím. V závěru první kapitoly jsme zvolili klasifikaci tlumočnických strategií podle Rodericka Jonese (2002), kterou jsme se rozhodli doplnit o teorii *vynechávek, přidávání a substitucí a chyb* podle Henriho Barika (1971), která umožňuje detailnější analýzu výše uvedených strategií.

Druhá kapitola se zabývá problematikou mluvního tempa. Je představena klasifikace mluvního tempa včetně důsledků, které s sebou jednotlivé druhy mluvního tempa přinášejí. Mluvní tempo je hodnoceno také z pohledu simultánního tlumočení, kde se kromě optimálního tempa řečníka řeší i jednotka mluvního tempa. Jsou zde uvedeny i předchozí výzkumy zaměřené na podobnou tematiku.

Třetí kapitola se věnuje tlumočení v Evropské unii. Tato kapitola se snaží nastínit situační kontext výzkumu. V empirické části této práce probíhá analýza korpusu projevů z plenárního zasedání Evropského parlamentu, a proto zde byla zařazena tato kapitola včetně podkapitoly, která se zabývá politickým diskursem v Evropské unii.

V úvodu čtvrté kapitoly je popsána metodologie empirického výzkumu, včetně charakteristiky korpusu, účastníků a projevů samotných. Jsou nastíněna kritéria hodnocení projevů a je definována proměnná, tedy mluvní tempo. Následně jsou představeny výsledky analýzy, které jsou doplněné o příklady z korpusu.

Na základě hodnot získaných z analýzy korpusu jsme došli k závěru, že naše hypotéza, že tlumočníci mají při RT tendenci aplikovat strategii *vynechávek*, koresponduje se závěry podobných výzkumů, které tvrdí, že vynechávky jsou jednou z nejběžnějších reakcí tlumočnicků na RT řečníka (Galli 1990, Pio 2003, Gile 2009). Nebylo však jednoznačně prokázáno, že v RT je míra výskytu vynechávek vyšší než u OT. Tento fakt souvisí se skutečností, že analýza proběhla na omezeném vzorku.

Nebyl zjištěn výrazný rozdíl, co se týče nejčastěji aplikovaných strategií u RT a OT. Rozdílly jsme však zaznamenali na nižší úrovni, která se týká jednotlivých druhů *vynechávek* a *přidávání*.

Data získaná z analýzy naznačují, že *vynechávky*, *substituce* a *přidávání* jsou nejčastějšími strategiemi, po kterých tlumočníci sáhli při řešení problémů během SI. Kromě těchto tří strategií jsme identifikovali v menší míře i aplikaci *salámové techniky*, *generalizace*, *simplifikace*, *parafráze* a *vysvětlení*.

Během analýzy jsme zaznamenali aplikaci automatizovaných strategií, které slouží pro zahájení a ukončení projevů a jsou specifické pro daný situační kontext. Podařilo se nám identifikovat také strategie, které nejsou součástí Jonesovy klasifikace, ale mohly by ji pozitivně obohatit.

RESUMÉ

This diploma thesis deals with the issue of the interpreting strategies and the effect of the speech rate on the choice of the interpreting strategies. The thesis represents a theoretical-empirical study that aims to map the issue of the approaches to the interpreting strategies. The focus of this study is mainly on the strategies which can be applied in simultaneous interpreting. The study is trying to find answers to three following research questions: *Which strategies are the most frequently applied ones? Is there any difference between the strategies applied during fast speech rate and optimal speech rate? Is omission the most frequently applied interpreting strategy?*

This study is based on the hypothesis advocated by several authors: the speech rate is one of the constraints of simultaneous interpreting (Gerver 1969, Gile 1995). This hypothesis is tested along with the hypothesis that fast speech rate leads to the use of specific interpreting strategies, such as *omissions, substitutions, compression, condensation, generalization, simplification, or ear-voice-span* (Galli 1990, Kohn a Kalina a1996, Kalina 1998, Pio 2003, Gile 2009).

Interpreting strategies are often the topic of interpreting research. The first chapter of this study focuses on the introduction to the interpreting strategies and their importance for interpreting. Furthermore, we tried to demonstrate the lack of consensus regarding the terminology as well as the variety of approaches to interpreting strategies. In the first chapter we decided on a classification of interpreting strategies by Roderick Jones (2002) for the purpose of our analysis. We also decided to include the theory of *omissions, additions and substitutions* by Henri Barik (1971) which allows for a more detailed analysis of the strategies.

The second chapter deals with the speech rate issue. We present a classification of the speech rate, including the impacts of individual types of speech rate. Speech rate is here assessed from the SI point of view which apart from the optimal speech rate focuses also on the unit of speech rate. In this chapter we have also listed the previous research on the similar topic by various authors.

The third chapter focuses on the interpreting in the European Union. This chapter aims to describe the background of this research. In the empirical part of this thesis there is an analysis of the corpus of the speeches from the EP's plenary sessions, therefore we

decided to include a subchapter which serves as an introduction to the political discourse in the EU.

The fourth chapter comprises of the description of the methodology for the purpose of the empirical research, including the characteristics of the corpus, participants and the speeches. We present the criteria for the assessment of the speeches; we define the variable, i.e. the speech rate. Afterwards we present the results of the analysis, including the examples from the corpus.

Based on the data from the analysis of the corpus we came to the conclusion that our hypothesis that the interpreters tend to use the strategy of *omissions* when facing the fast speech rate, corresponds with the results of the similar research which state that omissions are one of the most common responses to the speaker's fast speech rate (Galli 1990, Pio 2003, Gile 2009). However, it was not proved whether fast speech rate has a higher rate of omissions than optimal speech rate.

No significant difference between the strategies applied during fast speech rate and optimal speech rate was recorded. However, there were differences on the lower level, i.e. individual subcategories of *omissions* and *additions*.

The data from the analysis suggest that *omissions*, *additions* and *substitutions* are the most frequently used strategies when facing a problem during simultaneous interpreting. Apart from these three strategies, we also identified, although a significantly lower rates, the application of the *salami technique*, *simplification*, *generalisation*, *paraphrase* and *explanation*.

We also noticed the usage of the strategies that display a high degree of automatization. Such strategies served to indicate the beginning and end of the individual speeches. These strategies are specific and are bound to this situational context.

We also identified several strategies which are not a part of the Jones' classification; however, in our opinion, they might be a useful addition to it.

PŘÍLOHY

Tabulka č. 1 – Přehled tlumočnických strategií

NÁZEV STRATEGIE	DEFINICE	BADATELE
Addition	<i>Tlumočnick do svého projevu přidává materiál, který ve VT nebyl.</i>	Barik (1971), Galli (1990), Pippa a Russo (2002)
Addition to maintain coherence	<i>Tlumočnick do svého projevu přidává materiál za účelem zachování logické souvislosti VT v CJ.</i>	De Feo (1993), Donato (2003)
Anticipation	<i>Tlumočnick má během SI určitou představu o tom, co se řečník snaží sdělit, a proto si formuluje hypotézu o tom, jak bude pokračovat anebo jak bude ukončen daný segment (např. věta). Tlumočnick se může posléze rozhodnout, že řekne daný segment v CJ ještě předtím, než byl pronesen řečníkem ve VJ, nebo v průběhu projevu sleduje, jestli byla jeho hypotéza správná a zda je nutné, aby ji pozměnil.</i>	Seleskovitch (1975), Wills (1978), Černov (1994, 2004)
Appeal for assistance	<i>Tlumočnick se snaží naznačit řečníkovi nebo publiku, že potřebuje pomoc se zajištěním převodu VT do CT, např. pokud nerozuměl důležitému pojmu ve VT.</i>	Faerch a Kasper (1983), Odhiambo et al. (2013)
Approximation	<i>Tlumočnick ve svém projevu použije výraz, který není přímým, ale je blízkým ekvivalentem, např. synonymum, aby zachoval původní myšlenku řečníka.</i>	Tarone (1983), Kalina (1992, 1998), Riccardi (1996), Al-Khanji, El-Shiyab a Hussein (2000)
Attenuation	<i>Tlumočnick ve svém projevu použije výraz, který není přímým, ale je blízkým ekvivalentem, např. synonymum, aby zachoval původní myšlenku řečníka.</i>	Kohn a Kalina (1996)
Calque	<i>Doslovný překlad.</i>	Donato (2003)
Compression	<i>Tlumočnick se snaží o zevšeobecnění, zestručnění VT, zbavuje se redundantního materiálu.</i>	Širjajev (1979), Kutz (1990b)
Condensation	<i>Tlumočnick se snaží o zevšeobecnění, zestručnění VT, zbavuje se redundantního materiálu.</i>	Dam (1993)
Correction	<i>Tlumočnick opravuje vlastní chybu.</i>	Lederer (1978), Kohn a

		Kalina (1996), Wörrlein (2007), Kader a Seubert (2014)
Décalage	<i>Časový posuv mezi produkcí VT a produkcí CT.</i>	Riccardi (2005), Kader a Seubert (2014)
Delaying response	<i>Tlumočník užívá vycpávková slova, která ve VT nebyla, aby získal čas na zpracování složitějšího úseku.</i>	Dornic (1978), Gile (2009)
Deletion	<i>Tlumočník vynechává redundantní materiál.</i>	Kalina (1998), Pippa a Russo (2002), Donato (2003)
Ear-voice-span	<i>Časový posuv mezi produkcí VT řečníkem a produkcí CT tlumočnickem.</i>	Oléron a Nanpon (1965), Goldman-Eisler (1972), Kalina (1998)
Economy of expression	<i>Tlumočník vynechává redundantní materiál, aby maximalizoval efektivitu svého projevu.</i>	Gumul a Łyda (2007)
Elaboration (addition)	<i>Tlumočník do svého projevu přidává materiál, který ve VT nebyl, aby publiku zprostředkoval snadnější pochopení VT.</i>	Barik (1971), Smit (1999)
Elimination	<i>Tlumočník vynechává redundantní materiál</i>	Sunnari (1995, 2003)
Evasion	<i>Tlumočník vynechává celý segment, který považuje za problematický.</i>	Kalina (1998), Donato (2003)
Expansion	<i>Tlumočník do svého projevu přidává materiál, který ve VT nebyl.</i>	Donato (2003), Kader a Seubert (2014)
Explaining	<i>Tlumočník do svého vysvětluje pojmy, které nemají přímý ekvivalent v CJ (např. kulturně-specifické prvky) nebo ho tlumočník nezná.</i>	Gile (2009)
Explanatory addition	<i>Tlumočník do svého projevu přidává materiál, který ve VT nebyl, aby publiku objasnil, co se řečník snažil sdělit.</i>	De Feo (1993), Donato (2003)
Filtering	<i>Tlumočník vynechává redundantní materiál.</i>	Al-Khanji, El-Shiyab s Hussein (2000), Odhiambo (2013)
Generalization	<i>Tlumočník se snaží složitý segment zredukovat a nahradit obecnějším ekvivalentem, může se jednat o nahrazení segmentu nadřazeným nebo obecným pojmem nebo o nahrazení výčtu jedním obecným termínem, pokud se nejedná o</i>	Gile (1995, 2009), Kalina (1998), Jones (2002), Donato (2003)

	<i>důležité položky.</i>	
Changing order	<i>Tlumočník mění pořadí segmentů, např. položek ve výčtu nebo větných členů.</i>	Kirchhoff (1976), Gile (1995, 2009), Donato (2003)
Chunking	<i>Tlumočník rozčlení dlouhý složitý segment (např. souvětí) VT na kratší úseky (např. věty) v CT.</i>	Goldman-Eisler (1972), Kalina (1998), Wörrlein (2007), Kader a Seubert (2014)
Incomplete sentence	<i>Tlumočník se rozhodne nedokončit převod věty do CJ (např. protože nerozuměl VT, neměl by dostatek kapacity na zpracování následujícího segmentu atd.)</i>	Al-Khanji, El-Shiyab a Hussein (2000), Odhiambo et al. (2013)
Inferencing	<i>Tlumočník vyvozuje logické závěry na základě logických premis.</i>	Kohn a Kalina (1996), Kalina (1998), Bartłomiejczyk (2006), Kader a Seubert (2014)
Instant naturalisation	<i>Tlumočník přebírá výraz z VJ a přizpůsobí ho morfologickým či fonetickým pravidlům CJ.</i>	Gile (2009)
Interpretative paraphrase	<i>Tlumočník se vytváří o lingvistickou reformulaci, která zahrnuje aplikaci strategií jako např. kondenzace, generalizace atd.</i>	Pippa a Russo (2002)
Least-commitment strategy	<i>Tlumočník ponechává větu otevřenou, pokud si tlumočník není jistý např. v případě homonymních vět, aby bylo případně možné přidat souřadnou nebo podřadnou větu.</i>	Donato (2003)
Lexical transformation	<i>Tlumočník použije jiný lexikální ekvivalent v CT než je ve VT.</i>	Pippa a Russo (2002)
Message Abandonment	<i>Tlumočník se rozhodne nedokončit převod věty do CJ (např. protože nerozuměl VT, neměl by dostatek kapacity na zpracování následujícího segmentu atd.)</i>	Tarone (1981), Odhiambo et al. (2013)
Monitoring	<i>Tlumočník sleduje svůj výstupní produkt a kontroluje, zda odpovídá VT a hypotézám, které si vytvořil.</i>	Kalina (1998), Riccardi (2005), Kader a Seubert (2014)
Morpho-syntactic Transformation	<i>Tlumočník nahrazuje segment VT pomocí jiné syntaktické konstrukce.</i>	Riccardi (1999), Donato (2003)
No-correction	<i>Tlumočník se rozhodne neopravit chybu na straně řečníka nebo svoji vlastní.</i>	Kalina (1998)
Omission	<i>Tlumočník ve svém projevu</i>	Oléron a Nanpon (1964),

(vynechávka)	<i>vynechává materiál, který ve VT byl.</i>	Barik (1971), Galli (1990), Jones (2002)
Parallel reformulation	<i>Tlumočník do svého projevu přidává segment, který ve VT nebyl, ale je s VT kompatibilní.</i>	Riccardi (2005), Gile (2009)
Paraphrasing	<i>Tlumočník převádí VT do CJ pomocí slov, která nejsou přímými ekvivalenty VJ, ale zprostředkovávají stejný/podobný význam.</i>	Wörrlein (2007), Gile (2009), Kader a Seubert (2014)
Permutation	<i>Tlumočník mění pořadí segmentů, např. položek ve výčtu nebo větných členů.</i>	Pippa a Russo (2002)
Pravděpodobnostní prognózování	<i>Tlumočník si na základě svých jazykových a věcných vědomostí vytváří hypotézy o tom, jak bude pokračovat či jak bude ukončen daný segment.</i>	Čeňková (2008)
Princip ekonomie	<i>Tlumočník vynechává redundantní materiál a aplikuje jazykovou kompresi.</i>	Čeňková (2008)
Queuing	<i>Tlumočník prodlužuje časový posuv od řečníka z důvodu velkého množství informací v projevu a oddaluje produkci CT, poté následuje zrychlení mluvního tempa tlumočnicka, když se řečník odmlčí (tj. pauzy).</i>	Al-Khanji, El-Shiyab a Hussein (2000)
Recapitulation	<i>Tlumočník shrne již přetlumočené hlavní myšlenky.</i>	Jones (2002)
Reduction	<i>Tlumočník ve svém projevu vynechává materiál, který ve VT byl.</i>	Pippa a Russo (2002)
Reformulation	<i>Tlumočník se snaží přeformulovat VT (změna slovosledu, souvětí na věty jednoduché, trpného rodu na činný).</i>	Jones (2002)
Repair	<i>Tlumočník rozpozná chybu v VT a rozhodne se ji v CT opravit.</i>	Kohn a Kalina (1996), Al-Khanji, El-Shiyab a Hussein (2000), Bartłomiejczyk (2006), Liontou (2011)
Repetition	<i>Tlumočník opakuje předešlé informace pomocí synonym.</i>	Kellet (1995), Donato (2003)
Reproduction	<i>Tlumočník zopakuje výraz přesně tak, jak byl pronesen ve VJ.</i>	Gile (2009)

Řečová dekomprese	<i>Tlumočník užívá rozvinutější projev v CJ než ve VJ.</i>	Čeňková (2008)
Řečová komprese	<i>Tlumočník vynechává redundantní materiál, generalizuje, zestručňuje CT.</i>	Čeňková (2008)
Rozdvojená pozornost	<i>Tlumočník zaměřuje nejvíce pozornosti na významová jádra sdělení.</i>	Čeňková (2008)
Salami Technique	<i>Tlumočník rozčlení dlouhý složitý segment (např. souvětí) VT na kratší úseky (např. věty) v CT.</i>	Jones (2002)
Segmentation	<i>Tlumočník rozčlení dlouhý složitý segment (např. souvětí) VT na kratší úseky (např. věty) v CT.</i>	Goldman-Eisler (1972)
Selection	<i>Tlumočník vybírá, které informace do CT převést a které ne.</i>	Kalina (1998), Riccardi (2005)
Self-correction	<i>Tlumočník zpětně opravuje vlastní chybu.</i>	Kalina (1998)
Simplification	<i>Tlumočník se snaží pomocí lexikálního a stylistického zjednodušení vyjádřit hlavní informace (např. odborného projevu) VT jednodušší a srozumitelnější formou v CT.</i>	Kalina (1998), Jones (2002), Donato (2003), Kader a Seubert (2014)
Skipping	<i>Vynechání určitých slov (tlumočník nezná ekvivalent, nemá část, slova se opakují).</i>	Al-Khanji, El-Shiyab a Hussein (2000)
Stalling	<i>Tlumočník užívá vycpávková slova, která ve VT nebyla, vyplněné pauzy, protahuje slabiky apod., aby zpomalil produkci CT a získal čas na zpracování složitějšího úseku.</i>	Glémet (1958), Kirchhoff (1976), Riccardi (2005)
Stalling by using neutral material	<i>Tlumočník užívá vycpávková a neutrální slova, která ve VT nebyla, aby získal čas na zpracování složitějšího úseku.</i>	Gile (1995), Kirchhoff (1976), Setton (1999), Donato (2003)
Substitution	<i>Tlumočník nahrazuje např. slova či větu, kterou pronesl řečník, jiným výrazem, který by v kontextu CJ byl akceptovatelný.</i>	Barik (1971), Galli (1990), Kohn & Kalina (1996), Al-Khanji, El-Shiyab a Hussein (2000)
Summarizing	<i>Tlumočník shrne již přetlumočené hlavní myšlenky.</i>	Sunnari (1995, 2003), Jones (2002)
Syntactic transformation	<i>Tlumočník mění uspořádání elementů VT na větné i textové úrovni.</i>	Kalina (1998), Pippa a Russo (2002)
Syntactic segmentation	<i>Tlumočník rozčlení dlouhý složitý segment (např. souvětí) VT na kratší úseky (např. věty) v CT.</i>	Riccardi (1999), Donato (2003)

Synthesis	<i>Tlumočník se snaží o kompresi textu pomocí generalizace, simplifikace a vynechávky.</i>	Donato (2003)
Text compression	<i>Tlumočník vynechává redundantní materiál.</i>	Kalina (1998), Riccardi 2005
Text expansion	<i>Tlumočník přidává do CT materiál, který ve VT nebyl.</i>	Kalina (1998), Pippa a Russo (2002), Riccardi (2005), Kader a Seubert (2014)
Time lag	<i>Časový posuv mezi produkcí VT řečníkem a produkcí CT tlumočnickem.</i>	Goldman-Eisler (1972), Lederer (1978), Donato (2003)
Transcoding	<i>Doslovný překlad.</i>	Seleskovitch (1975), Gile (1995, 2009), Kalina (1998), Donato (2003), Riccardi 2005
Waiting	<i>Tlumočník oddaluje produkci CT, protože čeká na materiál z VT.</i>	Kirchhoff (1976), Riccardi (2005)

BIBLIOGRAFIE

AL-KHANJI, R., EL-SHIYAB, S., HUSSEIN, R. On the use of compensatory strategies in simultaneous interpretation. In: *Translators' Journal*, 2000, 45.3: s. 548-557.

AL-SALMAN, S; AL-KHANJI, R. The native language factor in simultaneous interpretation in an Arabic/English context. In: *Translators' Journal*, 2002, 47.4: s. 607-626.

APPLE, W., STRETER, L.A., & KRAUS, R. M. (1979). Effects of pitch and speech rate on personal attributions. In: *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, s. 715-727.

BARIK, H. C. A description of various types of omissions, additions and errors of translation encountered in simultaneous interpretation. In: *Translators' Journal*, 1971, 16.4: s. 199-210.

BARIK, H. C. Cross-linguistic study of temporal characteristics of different types of speech materials. In: *Language and Speech*, 1977, 20.2: s. 116-126.

BARTLOMIEJCZYK, M. Strategies of simultaneous interpreting and directionality. In: *Interpreting*, 2006, 8.2: s. 149-174.

BARTOŠEK, J. Mluvní tempo v rozhlasu a v televizi. *Svět rozhlasu*, 2005, 15-16.

BENDAZZOLI, C; SANDRELLI, A. An approach to corpus-based interpreting studies: developing EPIC (European Parliament Interpreting Corpus). 2005-2007), *Proceedings of the Marie Curie Euroconferences MuTra: Challenges of Multidimensional Translation-Saarbrücken*, 2005, s. 2-6.

BULLER, D. B.; BURGOON, J. K. The Effects of Vocalics and Nonverbal Sensitivity on Compliance A Replication and Extension. *Human Communication Research*, 1986, 13.1: s. 126-144.

BURGOON, J.; BULLER, D.; WOODALL, W. Channel reliance. *Nonverbal communication: The unspoken dialogue*, 1989.

COOPER, C. L.; DAVIES, R.; TUNG, R. L. Interpreting stress: Sources of job stress among conference interpreters. *Multilingua-Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication*, 1982, 1.2: s. 97-108.

ČEŇKOVÁ, I. *Teorie a didaktika tlumočení I*. 1. vyd. Praha: Desktop Publishing, 2001. s. 175.

ČEŇKOVÁ, I. *Úvod do teorie tlumočení*. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. s. 111.

ČERNOV, G.V. *Osnovy sinchronnogo perevoda*. Moskva: Vysšaja škola, 1987.

ČERNOV, G. V. Message redundancy and message anticipation in simultaneous interpretation. *Bridging the gap: Empirical research in simultaneous interpretation*, 1994. 139-153.

- ČERNOV, G. V. Interference and Anticipation in Simultaneous Interpreting. Speed, memory and simultaneity: Speech processing under unusual constraints. 2004.
- DAM, H. V. Text condensing in consecutive interpreting. In: *Translation and Knowledge*. University of Turku, 1993, s. 297-316.
- DAM, H. V. On the option between form-based and meaning-based interpreting: The effect of source text difficulty on lexical target text form in simultaneous interpreting. *The Interpreters' Newsletter*, 2001, roč. 11., s. 27-55.
- DARÒ, V. Non-linguistic factors influencing simultaneous interpretation. *S. Lambert*, 1994, 81. s. 249-272.
- DE FEO, N. Strategie di riformulazione sintetica nell'interpretazione simultanea dall'inglese in italiano: un contributo sperimentale. *SSLMIT, University of Trieste*, 1993.
- DEJEAN LE FÉAL, K. *Lectures et improvisations: Incidences de la forme de l'énonciation sur la traduction simultanée* (nepubl. PhD. disertace). Paris: Université de la Sorbonne Nouvelle, ESIT, 1978.
- DELLWO, V; FERRAGNE, E; PELLEGRINO, F. The perception of intended speech rate in English, French, and German by French speakers. In: *Proc. 3rd International Conference of Speech Prosody, Dresden, Deutschland*. 2006. s. 101-104.
- DE MANUEL, J., J. 2006. La incorporación de la realidad profesional a la formación de intérpretes de conferencias mediante las nuevas tecnologías y la investigación-acción (nepubl. M. Phil. disertace). Universidad de Granada, Granada
- DONATO, V. Strategies adopted by student interpreters in SI: a comparison between the English-Italian and the German-Italian language-pairs. *The Interpreters' Newsletter*, 2003, roč.12, s. 101-134.
- DORNIC, S. The bilingual's performance: Language dominance, stress, and individual differences. In: *Language interpretation and communication*. Springer US, 1978. s. 259-271.
- FABBRO, F., GRAN, L. Neurolinguistic research in simultaneous interpretation. In Y. Gambier, D. Gile & C. Taylor (Eds.), *Conference interpreting: Current trends in research*. Amsterdam: Benjamins, 1997. s. 9-27.
- FÆRCH, C; KASPER, G (ed.). *Strategies in interlanguage communication*. Longman, 1983.
- FERNÁNDEZ, E. I. „Speaker Fast Tempo and Its Effect on Interpreter Performance: A Pilot Study of a Multilingual Interpreting Corpus“, *International Journal of Translation*, 22, 2010, 1-2, s. 205-228.
- FERNÁNDEZ, E. I. Making Sense of Interpreting Difficulty Through Corpus-Based Observation. *Interpreting Quality: A Look Around and Ahead*, 2015, 19: s. 35.
- GALLI, C. Simultaneous interpretation in medical conferences: A case-study. In: *Aspects of applied and experimental research on conferences interpretation*. 1990. s. 61-82.

- GAMBIER, Y. Translation strategies and tactics. *Handbook of translation studies*, 2010, s. 412-418.
- GERVER, D., A psychological approach to simultaneous interpretation. In: *Translators' Journal*, 1975, 20.2, s. 119-128.
- GERVER, D. The effects of source language presentation rate on the performance of simultaneous conference interpreters. In: *Proceedings of the 2nd Louisville Conference on rate and/or frequency controlled speech*. Louisville (Kty), University of Louisville, 1969. s. 162-184.
- GERVER, D. Empirical studies of simultaneous interpretation: A review and a model. *Translation: Applications and research*, 1976, s. 165-207.
- GILE, D. Basic concepts and models for translator and interpreter training. *Amsterdam y Filadelfia: John Benjamins Publishing Company*, 1995. s. 283.
- GILE, D. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Revised ed. Amsterdam: John Benjamins, 2009. s. 283.
- GILE, D. Translation research versus interpreting research: Kinship, differences and prospects for partnership. *Translation research and interpreting research: Traditions, gaps and synergies*, 2004. s. 10-34.
- GILE, D. Conference interpreting as a cognitive management problem. *APPLIED PSYCHOLOGY-LONDON-SAGE-*, 1997, 3. s. 196-214.
- GILE, D. Scientific research vs. personal theories in the investigation of interpretation. In: *Aspects of applied and experimental research on conference interpretation*. Udine: Companotto Editore, 1990b, 1990. s. 41.
- GLÉMET, R. Conference interpreting. *Aspects of Translation*, 1958, s. 105-122.
- GOLDMAN-EISLER, F. The significance of changes in the rate of articulation. *Language and Speech*, 1961, 4.3: s. 171-174.
- GOLDMAN-EISLER, F. Segmentation of input in simultaneous translation. *Journal of Psycholinguistic Research*, 1972, 1.2:, s. 127-140.
- GUMUL, E., ŁYDA, A. The time constraint in conference interpreting: simultaneous vs. consecutive. *Research in language*, 2007, 5: s. 165-183.
- HÁLA, B. Fonetika v teorii a praxi. *Praha: Státní pedagogické nakladatelství*, 1975.
- HOFFMANNOVÁ, J. *Stylistika a... Současná situace stylistiky*, Praha: Trizonia, 1997.
- JEREZ, M., et al. La incorporación de la realidad profesional a la formación de intérpretes de conferencias mediante las nuevas tecnologías y la investigación-acción. 2005.
- JONES, R. *Conference interpreting explained*. 2nd ed. Manchester: St. Jerome Publishing, 2002. s. 142.

- KADER, S, SEUBERT, S. Anticipation, Segmentation... Stalling? How to Teach Interpreting Strategies. In: *To Know How to Suggest...: Approaches to Teaching Conference Interpreting*. Frank & Timme GmbH, 2014. s. 125.
- KALINA, S. Some views on the theory of interpreter training and some practical suggestions. *Translation Studies: An Interdiscipline, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins*, 1994, s. 219-225.
- KALINA, S. Analyzing interpreters' performance: methods and problems. *Teaching translation and interpreting*, 1994, 2: s. 225-232.
- KALINA, S. "Discourse processing and interpreting strategies – an approach to the teaching of interpreting", In: Dollerup, C. and Appel, V. (eds.) 1996. *New Horizons-Teaching Translation and Interpreting: Training, Talent and Experience*, Amsterdam-Philadelphia, John Benjamin's, 1992. s. 251-257.
- KALINA, S. *Strategische Prozesse beim Dolmetschen: Theoretische Grundlagen, empirische Fallstudien, didaktische Konsequenzen*. G. Narr, 1998.
- KALINA, S. Quality assurance for interpreting processes. In: *Translators' Journal*, 2005, 50.2: s. 768-784.
- KALINA, S. Measure for Measure—Comparing Speeches with Their Interpreted Versions. *Interpreting Quality: A Look Around and Ahead*, 2015, 19: 15.
- KELLETT, C. J. Video-aided testing of student delivery and presentation in consecutive interpretation. 1995.
- KIRCHHOFF, H. Simultaneous interpreting: Interdependence of variables in the interpreting process, interpreting models and interpreting strategies. *The interpreting studies reader*, 1976, s. 111-119.
- KOHN, K., KALINA, S. The strategic dimension of interpreting. *Meta: Journal des traducteurs/Translators' Journal*, 1996, 41.1: s. 118-138.
- KRAUS, J. Vyjadřování polemičnosti a významových opozic v politickém diskurzu. *Jazyk, média, politik*, Praha: Academia, 2003. s.13-39.
- LEDERER, M. Simultaneous interpretation—units of meaning and other features. In: *Language interpretation and communication*. Springer US, 1978. s. 323-332.
- LI, CH. Coping strategies for fast delivery in simultaneous interpretation. *The Journal of Specialized Translation*, 2010, 13: s.19-25.
- LI, X. Are Interpreting Strategies Teachable? Correlating Trainees' Strategy Use with Trainers' Training in the Consecutive Interpreting Classroom. 2013.
- LI, X. Putting interpreting strategies in their place: Justifications for teaching strategies in interpreter training. *Babel*, 2015, 61.2: s. 170-192.
- LIONTOU, K. Strategies in German-to-Greek simultaneous interpreting: a corpus-based approach, 1996. s. 38-55.

- LORENZO VÁZQUEZ, S. Estudio empírico sobre os acentos dos oradores e asúa influencia na interpretación simultánea, in Bacigalupe, L. A. (eds.) *Investigación experimental en interpretación de linguas: Primeiros pasos*, Vigo: Universidade de Vigo, 2003. s. 102-122.
- LÖSCHER, W. Translation performance, translation process and translation strategies. *Tuebingen: Guten Narr*, 1991, 8.
- MAŁGORZEWICZ, A. *Prozessorientierte Dolmetschdidaktik*. Oficyna Wydawnicza ATUT, 2003.
- MALKOVSKÁ, A: Strategie tlumočnicka při simultánním tlumočení do mateřštiny a do aktivního cizího jazyka. Dizertační práce. Praha: FF UK, 2001.
- MEAD, P. Methodological issues in the study of interpreters' fluency. *The Interpreters' Newsletter*, 2005, 13: s. 39-63.
- MEHRABIAN, A; WILLIAMS, M. Nonverbal concomitants of perceived and intended persuasiveness. *Journal of Personality and Social psychology*, 1969, 13.1: 37.
- MEULEMAN C./VAN BASIEN F. "Coping with extreme speech conditions in SI", *Interpreting* 11/1, 2009. s. 20-34
- MOSER-MERCER, B. *Quality in interpreting: Some methodological issues*. LINT, 1996.
- NELEŠOVSKÁ, A. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Grada Publishing as, 2005.
- ODHIAMBO, K, MUSYOKA, E. N., MATU, P. M. The Impact of Consecutive Interpreting on Church Sermons: A Study of English to Kamba Interpretation in Machakos town, Kenya. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 2013, 3.8: 189.
- OLERON, P., NANPON, H. Recherches sur la répétition orale de mots présentés auditivement. *L'année psychologique*, 1964, 64.2: s. 397-410.
- OLÉRON, P. NANPON, H. Recherches sur la traduction simultanée. *Journal de psychologie normale et pathologique*, 1965. s. 73-94.
- ONNIS L. *On Processing Language in Real Time: Fluency in Native and Non-Native Speakers*, Unpublished graduation thesis, Università degli Studi di Bologna, Scuola Superiore di Lingue Moderne per Interpreti e Traduttori, 1999.
- PIO, S. The relation between ST delivery rate and quality in simultaneous interpretation. *The Interpreters' Newsletter*, 2003, 12: s. 69-100.
- PIPPA, S., RUSSO, M. Aptitude for conference interpreting: A proposal for a testing methodology based on paraphrase. *BENJAMINS TRANSLATION LIBRARY*, 2002, 43: s. 245-256.
- PÖCHHACKER, F. On the Science of Interpretation. In: *The Interpreters' Newsletter* 5, Trieste: 1993, s. 52-59.

- PÖCHHACKER, F. Quality assurance in simultaneous interpreting. *Teaching translation and interpreting*, 1994a, 2: s. 233-242.
- PÖCHHACKER, F. *Introducing Interpreting Studies*. London and New York: Routledge, 2004.
- PÖCHHACKER, F. Coping with culture in media interpreting. *Perspectives*, 2007, 15.2: s. 123-142.
- PYM, A. On omission in simultaneous interpreting. *Risk analysis of a hidden effort. Working version of a text published*. In: HANSEN, G, 2008, s. 83-105.
- QUENÉ, H. On the just noticeable difference for tempo in speech. *Journal of Phonetics*, 2007, 35.3: s. 353-362.
- QUENÉ, H. Multilevel modeling of between-speaker and within-speaker variation in spontaneous speech tempo. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 2008, 123.2: s. 1104-1113.
- REISIGL, M. 11. Rhetoric of political speeches. *Handbook of communication in the public sphere*, 2008, 4: s. 243.
- RICCARDI, A. Interpreting strategies and creativity. *BENJAMINS TRANSLATION LIBRARY*, 1998, 27: s.171-180.
- RICCARDI, A. Language-specific strategies in simultaneous interpreting. *Teaching translation and interpreting*, 1996, 3: s. 213-222.
- RICCARDI, A. Interpretazione simultanea: strategie generali e specifiche. *Interpretazione Simultanea e Consecutiva: Problemi teorici e metodologie didattiche*, Milán: Hoepli, 1999, s. 161-174.
- RICCARDI, A. *Dalla traduzione all'interpretazione: studi d'interpretazione simultanea*. LED, 2003. s. 935-938.
- RICCARDI, A. On the evolution of interpreting strategies in simultaneous interpreting. In: *Translators' Journal*, 2005, 50.2: s. 753-767.
- RIGGENBACH, H. Toward an understanding of fluency: A microanalysis of nonnative speaker conversations. *Discourse processes*, 1991, 14.4: s. 423-441.
- RIVERS, W. M. *Teaching foreign-language skills*. University of Chicago Press, 5801 S. Ellis Ave., Chicago, IL 60637, 1981.
- SELESKOVITCH, D. *Langage, langues et mémoire: étude de la prise de notes en interprétation consécutive*. Lettres modernes, 1975.
- SETTON, R. *Simultaneous interpretation: A cognitive-pragmatic analysis*. John Benjamins Publishing, 1999.
- SETTON, R. A Methodology for the analysis of interpretation corpora. In: *Interpreting in the 21st century: Challenges and opportunities*. John Benjamins Publishing. 2002, s. 29-45.

- SHLESINGER, M. Effects of presentation rate on working memory in simultaneous interpreting. *The Interpreters' Newsletter*, 2003, 12: s. 37-49.
- SMIT, H. Interpreting services in the pharmacy of the Kalafong Hospital: A case study. *Liaison Interpreting in the Community*. Pretoria: Van Schaik, 1999, s. 165-174.
- STENZL, C. *Simultaneous Interpretation Groundwork Towards a Comprehensive Model*. 1983. Dizertační práce. University of London.
- SUNNARI, M. *Processing strategies in simultaneous interpreting: "saying it all" vs. synthesis*. 1995.
- SUNNARI, M. Expert and novice performance in simultaneous interpreting: Implications for quality assessment. In: *Proceedings of the 1st International conference on Quality in Conference Interpreting*. 2003.
- SUNNARI, M.; HILD, A. A multi-factorial approach to the development and analysis of professional expertise in SI. 2010.
- ŠÍPALOVÁ, I. *Strategie v simultánním tlumočení podle typu textu*. Dizertační práce. Praha: FF UK, 2001.
- ŠIRJAJEV, A. F. *Sinchronnyj perevod: dejatel'nost' sinchronnogo perevodčika i metodika prepodavanija sinchronnogo perevoda*. Moskva: Vojenizdat, 1979b.
- TARONE, E. Decoding a primary language: the crucial role of strategic competence. In: *Conference on Interpretative Strategies in Language Learning*. University of Lancaster. 1981.
- TARONE, E. Some thoughts on the notion of communication strategy. *TESOL quarterly*, 1981, 15.3: s. 285-295.
- TROUVAIN, J. Tempo variation in speech production. Implications for speech synthesis. 2003.
- VAN BESIEN, F. Anticipation in simultaneous interpretation. In: *Translators' Journal*, 1999, 44.2: s. 250-259.
- VAN DIJK, T. A. (ed.). *Discourse as structure and process*. Sage, 1997.
- VANČURA, A., et al. The story of the tortoise and the hare—Speech rate in simultaneous interpretation and its influence on the quality of trainee-interpreters perform. *Jezikoslovlje*, 2013, 14.1: s. 85-99.
- VIAGGIO, S. "Teaching beginners to shut up and listen". *The Interpreters' Newsletter* 4, 1992b. s. 45-54.
- VUORIKOSKI, A. Fine-tuning SI Quality Criteria: Could Speech Act Theory be of any Use?. 2012.
- WILSS, W. Syntactic anticipation in German-English simultaneous interpreting. In: *Language interpretation and communication*. Springer US, 1978. s. 343-352.
- WÖRRLEIN, M. *Der Simultandolmetschprozess. Eine empirische Untersuchung*, 2007.

WU, M. The Importance of Being Strategic-A Strategic Approach to the Teaching of Simultaneous Interpreting, 2001, 6: s. 79-92.

YUAN, J., LIBERMAN, M.; CIERI, C. Towards an integrated understanding of speaking rate in conversation. In: *INTERSPEECH*. 2006.

ZIMA, P. K otázce klasifikace mluvního tempa,,,. *Slovo a slovesnost* XX, 1959, s. 96-117.

ZIMNJAJA, I. A., ČERNOV, G. V. Verоятnostnoje prognozirovanije v processe sinchronnogo perioda. In: *Predvaritelnyje materiály eksperimentalnyh issledovanij po psicholingvistike*. Moskva: AN SSSR, 1974. s. 110-117.

INTERNETOVÉ ZDROJE

AIIC. : *Interpreter workload study – full report*. [online]. 22. 8. 2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z: <http://aiic.net/p/657>

Jan Zahradil. Evropští konzervativci a reformisté zakládají v Evropském parlamentu novou frakci. [online]. 22. 8. 2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z: <http://zahradil.cz/2009/08/17/jan-zahradil-evropsti-konzervativci-a-reformiste-zakladaji-v-evropskem-parlamentu-novou-frakci/>

Evropský parlament. [online]. 22. 8. 2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu:>

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES-EP+20150101+RULE-162+DOC+XML+V0//CS&navigationBar=YES>
- <http://www.europarl.europa.eu/interpretation/cs/introduction.html>
- http://ec.europa.eu/dgs/scic/about-dg-interpretation/index_cs.htm
- http://ec.europa.eu/dgs/scic/docs/about_dg_int/statistics-brochure.pdf
- <http://www.europarl.europa.eu/interpretation/cs/interpreting-in-the-parliament.html>
- <http://www.europarl.europa.eu/interpretation/cs/the-interpreter.html>
- <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/20150201PVL00013/Mnohojazy%C4%8Dnost>
- <http://www.europarl.europa.eu/plenary/cs/guide-plenary.html>
- <http://www.europarl.europa.eu/plenary/cs/guide-plenary.html>
- http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/96949/VICKY_FORD_home.html
- http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/113959/MARTINA_ANDERSON_home.html
- http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/96951/DIANE_DODDS_home.html

Projevy řečníků na plenárním zasedání:

- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=EN&vodDateId=20151125-11:41:42-759>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20150909-13:06:42-111>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20150916-17:28:31-509>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20140917-15:50:06-232>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20140917-15:53:32-565>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20160705-11:16:33-075>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20140918-10:07:11-260>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20160628-11:49:13-578>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20151216-18:30:34-849>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20151214-20:10:31-717>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20150916-16:21:31-936>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20150520-10:28:05-884>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20140918-12:36:46-180>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20140717-11:21:41-149>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20140917-18:49:49-598>

- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20150128-16:14:43-585>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20151124-19:45:02-140>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20151125-10:13:00-505>

TRANSKRIPTY

- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20151125+ITEM-007+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=3-121-000>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20150909+ITEM-006+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=3-108-000>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20150916+ITEM-009+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=1-114-000>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20140917+ITEM-014+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=3-331-000>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20140917+ITEM-014+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=3-334-000>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20160705+ITEM-003+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=2-086-000>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20140918+ITEM-008+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=4-041-000>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20160628+ITEM-004+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=1-043-000>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20151216+ITEM-016+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=3-753-000>
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=->

- //EP//TEXT+CRE+20151214+ITEM-014+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=1-143-000
- Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20150916+ITEM-009+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=1-063-000>
 - Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20150520+ITEM-007+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=3-058-000>
 - Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20140918+ITEM-012-03+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=4-205-000>
 - Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20140717+ITEM-008-03+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=4-077-000>
 - Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=CS&vodDateId=20140917-18:49:49-598>
 - Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20140917+ITEM-016+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=3-446-000>
 - Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20150128+ITEM-012+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=3-052-000>
 - Evropský parlament. [online]. 22.8.2016 [cit. 2016-08-22]. Dostupné z:<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20151124+ITEM-012+DOC+XML+V0//CS&language=cs&query=INTERV&detail=2-640-000>